

Polska Pomoc dotarła do Klewania

Госпіталь у Клевані отримав польську допомогу

Представicielstwo Fundacji Solidarności Międzynarodowej na Ukrainie przekazało Rówieńskiemu Obwodowemu Szpitalowi Weteranów Wojny w Klewaniu środki ochronne oraz sprzęt medyczny do walki z koronawirusem.

29 maja szpital otrzymał 500 maseczek ochronnych FFP-3, 100 kombinizonów jednorazowych, 1500 par rękawiczek ochronnych, 50 okularów ochronnych, środki do dezynfekcji, 3 pulsoksymetry, 2 elektryczne ssaki medyczne, koncentrator tlenu oraz defibrylator.

Lista wszystkich niezbędnych artykułów została wcześniej uzgodniona z kierownictwem szpitala. Ogólna wartość wsparcia udzielonego szpitalowi w Klewaniu w ramach programu «Polska pomoc» realizowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP wynosi ponad 280 tys. hrywien.

Na uroczystości przekazania szpitalowi środków ochronnych oraz sprzętu medycznego obecni byli: konsul RP w Łucku Piotr Matusiak, wiceprzewodniczący Rówieńskiej Obwodowej Administracji Państwowej Serhij Podolin, wiceprzewodniczący Rówieńskiej Rady Obwodowej Serhij Swystaluk, dyrektor placówki w Klewaniu Andrij Buraczyk i in.

Представительство Фонда солидарности в Украине передало Рівненському обласному госпіталю ветеранів війни в Клевані засоби індивідуального захисту та обладнання для боротьби з пандемією коронавірусу.

29 травня лікарня отримала 500 респіраторів FFP-3, 100 захисних багаторазових комбінезонів, 1500 пар захисних рукавичок, 50 захисних окулярів, засоби дезінфекції, 3 пульсоксиметри, 2 електровідсмоктувачі, концентратор кисню та дефібрилятор.

Списки усіх придбаних товарів представництво фонду узгодило з керівництвом лікарні. Загальна сума допомоги, наданої в рамках програми «Польська допомога», реалізованої Міністерством закордонних справ Республіки Польща, становить понад 280 тис. грн. Під час передачі засобів індивідуального захисту та медичного обладнання були присутні консул Республіки Польща в Луцьку Пётр Матусяк, перший заступник голови Рівненської обласної державної адміністрації Сергій Подолін, перший заступник голови Рівненської обласної ради Сергій Свисталюк, очільник госпіталю Андрій Бурачик та інші.

Представництво Фонду міжнародної солідарності реалізує програму підтримки українських лікарень у протидії COVID-19 у Львівській, Чернігівській, Рівненській, Житомирській та Вінницькій областях, а також у Києві. Загальна вартість підтримки з боку фонду становитиме близько 3 млн грн.

WM
Fot. Konsulat Generalny RP
w Łucku

Крім допомоги госпіталю в Клевані, програма передбачає підтримку лікарень для ветеранів у Бердичеві, Вінниці та Львові. Зокрема, 30 травня засоби для боротьби з коронавірусом потрапили до Бердичівського госпіталю ветеранів війни, 27 травня – до Вінницького обласного клінічного госпіталю ветеранів війни. 22 травня допомогу отримав Львівський обласний госпіталь ветеранів війни та репресованих. У квітні медичне устаткування для боротьби з коронавірусом, профінансоване Фондом міжнародної солідарності в рамках програми «Польська допомога», отримав теж Центр легеневого здоров'я у Львові, а 29 травня – Сокальська центральна районна лікарня.

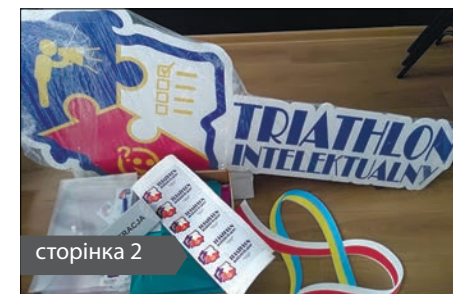
WM
Fot. Генеральне консульство RP
у Луцьку

WM
Fot. Генеральне консульство RP
у Луцьку

WM
Fot. Генеральне консульство RP
у Луцьку

Польсько-український
тріатлон

Polsko-ukraiński
triathlon

сторінка 2

30-річчя рукоположення
єпископа Скомаровського

30-lecie święceń kapłańskich
biskupa Skomarowskiego

сторінка 3

Про Юзефу Влощинську
та гутянські забобони

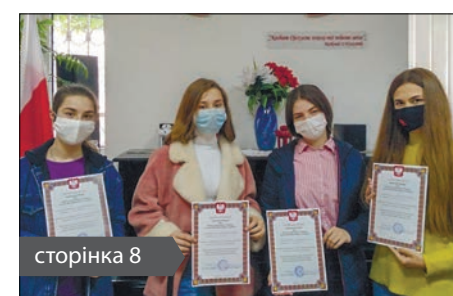
O Józefie Włoszczyńskiej
i huciańskich przesądach

сторінка 4

У Тернополі закінчили
навчальний рік

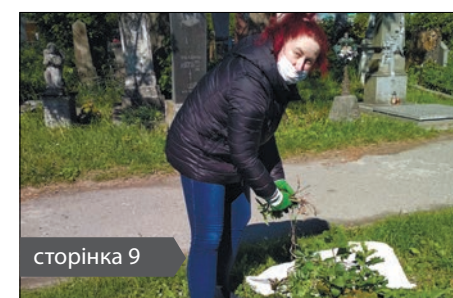
W Tarnopolu zakończono
rok szkolny

сторінка 8

Старт сезону прибирання
тернопільських кладовищ

Rozpoczęto sprzątanie
tarnopolskich cmentarzy

сторінка 9

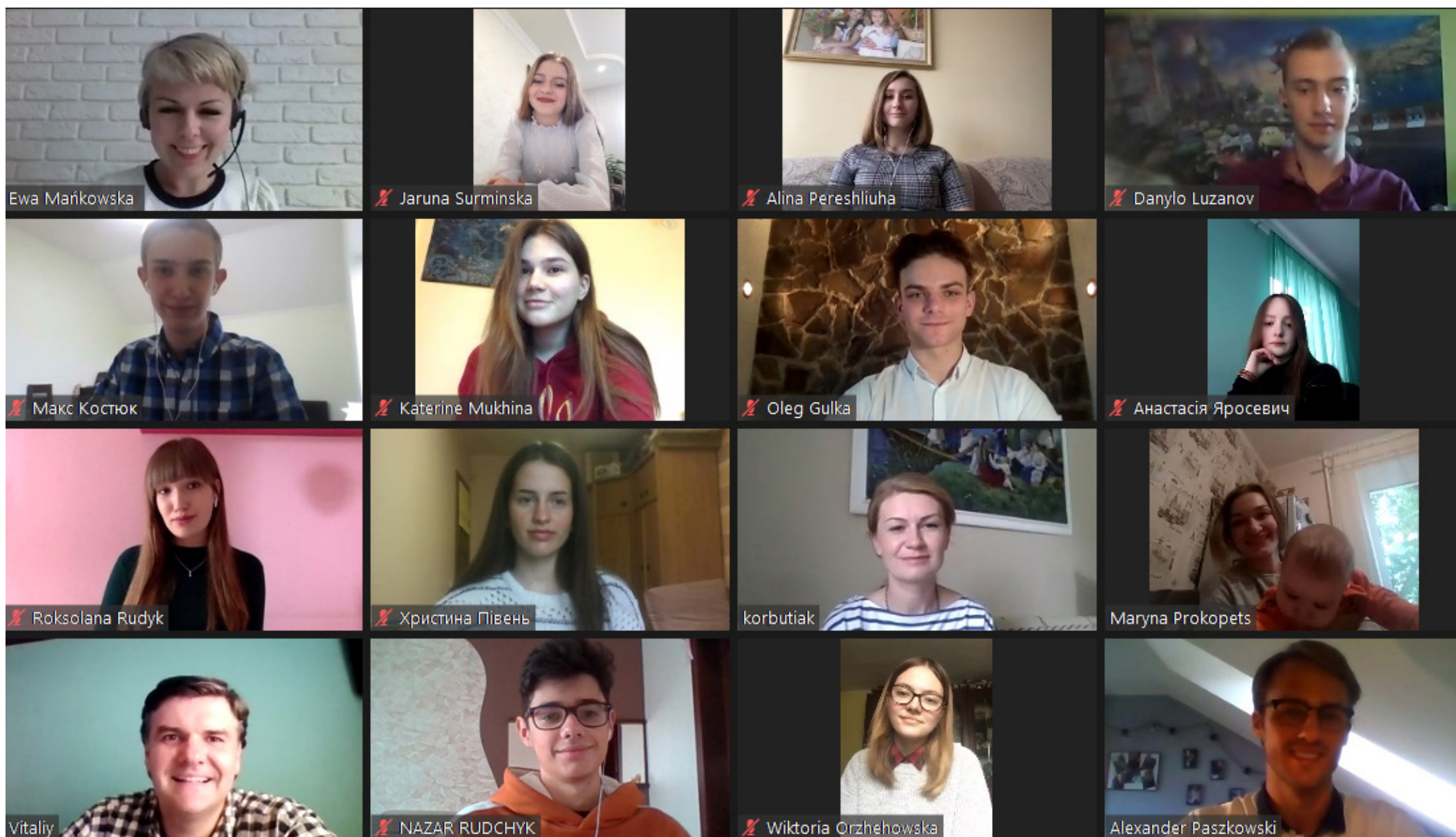

Polska i Ukraina mają swój Triathlon

Польща та Україна мають свій триатлон

31 maj, do października jeszcze daleko. Daleko również do Kailua-Kona na Hawajach, gdzie co roku odbywają się światowe mistrzostwa w Triathlonie – Ironman. Jednak w ten majowy wieczór dystans, czas, wysiłek i emocje nie pokonały nikogo. Polska i Ukraina miały swój Triathlon.

31 травня, до жовтня ще далеко. Також далеко до Кайлуа-Кона на Гавайях, де щороку відбуваються світові змагання з триатлону «Ironman». Однак у цей травневий вечір дистанція, час, зусилля та емоції не підвели нікого. Польща та Україна мали свій триатлон.

O godzinie 19:00 czasu ukraińskiego, 18:00 czasu polskiego wystartował trzeci etap konkursu «Triathlon intelektualny – sukcesy Polski 1980–2020», do którego zakwalifikowało się 11 uczestników spośród 174 na starcie. Do finałowego etapu dotarli: Danylo Luzanow, Nazar Rudczyk, Maksym Kostyuk, Wiktoria Orzechowska, Jaruna Surminska, Roksolana Rudyk, Anastasija Jarosewicz, Krystyna Piweń, Oleh Hulka, Kateryna Muchina i Alina Pereszługa.

Nikt nie przypuszczał, że zmagania odbędą się online. Świat stanął. Pandemia zahipnotyzowała wszystkich i wszystko. «Zostań w domu» – to przewodnie hasło, którym należało się kierować. My zostaliśmy – co nie znaczy, że odpuściliśmy. Wbrew wszystkiemu organizatorzy postanowili przeprowadzić konkurs i przejść przez trzeci etap Triathlonu.

Od finału zawodników dzieliły cztery trudne rundy i seria pytań w różnych kombinacjach.

Pierwsza z nich to odkrywanie kart i losowanie pudełek z numerami. Stopień trudności był wysoki. W dwóch częściach tej rundy należało odpowiedzieć na 22 pytania. Jeden błąd kosztował utratę szansy, dwa błędy – powodowały wykluczenie. Jedna osoba na tym etapie niestety odpadła.

Druga runda była jeszcze trudniejsza. Pozostałych dziesięciu zawodników grało do momentu wyeliminowania sześciu następnych osób. Wirtualne stoły kryły w sobie szereg podstępnych pytań. Czas dla uczestników był nieubłagany, trudność i tematyka okazała się dla niektórych nie do przejścia. Do trzeciego etapu awansowali jednak najlepsi z najlepszych: Danylo Luzanow, Nazar Rudczyk, Maksym Kostyuk i Krystyna Piweń.

Kolejna gra online kryła 24 numery, które niekoniecznie były pytaniami. Niektóre z nich

to bonusy w postaci dodatkowych punktów lub punktów ujemnych, które z korzyścią lub niekorzyścią mogły trafić na konta zawodników. Na tym etapie odpadła jedna osoba, trzy dostały się do ścisłego finału.

Od wygranej finalistów dzieliło 17 pytań i 20 sekund na odpowiedź. Emocje sięgały zenitu. Już nie tylko Jury, ale i centralna jednostka obliczeniowa komputera prowadzącego nie pozwoliły na ani jedno uchybienie. Odpowiedzi musiały być błyskawiczne. Finał był zacięty. Każdy żądny wygranej. Meta na wyciągnięcie ręki. Ranking wyłonił zwycięzców: na trzeciej pozycji znalazł się Maksym Kostyuk, drugie miejsce zajął Nazar Rudczyk, a ostatecznym zwycięzcą okazał się Danylo Luzanow. Wszyscy trzej z Łucka. Nagrodę fair play otrzymała Krystyna Piweń z Kowla.

Finałisti Triathlonu Intelektualnego otrzymają atrakcyjne nagrody: osiem osób dostanie głośniki bezprzewodowe, a trzech zwycięzców – rolki od Konsulatu Generalnego RP w Łucku, który jest patronem całego przedsięwzięcia.

Triathlon do tej pory skupiał sportowców. Nasz Triathlon skupia intelektualistów. Pierwszy rozegrano w 1974 w San Diego, nasz 46 lat później. W jednym i drugim było trudno. Pierwszy znają wszyscy. Drugi – obserwowało, polubiło i zalajkowało około 260 osób. Następni mają szansę poczuć raz jeszcze emocje i rywalizację oglądając zapis emisji na żywo na profilu Ukraińsko-Polskiego Sojuszu im. Tomasza Padury w Równem na Facebooku.

Ukraińscy uczestnicy zachwycili Polskę wiedzą na jej temat. Oczarowali intelektem i wzbudziły niebywały podziw nie tylko wśród Jury, ale również wśród widzów. Dowiedli, że mądre współzawodnictwo łączy ponad granicami.

Alexander PASZKOWSKI

O 19:00 ukraińskiego czasu (o 18:00 polskiego) startował trzeci etap konkursu «Интеллектуальный триатлон – успехи Польши 1980–2020», do якого пройшли 11 учасників зі 174 тих, хто долучився до нього на старті. До фіналу дійшли Данило Лузанов, Назар Рудчик, Максим Костюк, Вікторія Ожеховська, Ярина Сурмінська, Роксолана Рудик, Анастасія Яросевич, Христина Півень, Олег Гулька, Катерина Мухіна та Аліна Перешлюга.

Ніхто не припускав, що змагання відбудуться онлайн. Світ зупинився. Пандемія загипнотизувала всіх і все. «Залишайся вдома» – це головне гасло, яким варто було керуватися. Ми залишилися, проте це не означало, що здалися. Попри все, організатори вирішили провести третій етап триатлону.

Від фіналу учасників відділяли чотири складні раунди і низка запитань у різних комбінаціях.

Перший раунд – відкривання карт і вибір коробок із номерами. Ступінь складності був чималим. У двох частинах цього раунду необхідно було відповідати на 22 запитання. Одна помилка дорівнювала втраті шансів, дві помилки – вибуття зі змагань. Одна особа під час цього етапу, на жаль, впала.

Другий раунд був ще складнішим. Десять учасників грали до моменту вибуття наступних шести осіб. На віртуальних столах була прихована низка підступних запитань. Час для учасників був невблаганним, складність і тематика запитань для декотрих виявилися нездоланими. Тож до третього етапу пройшли найкращі з найкращих: Данило Лузанов, Назар Рудчик, Максим Костюк і Христина Півень.

Чергова онлайн-гра приховувала 24 номери, які необов'язково були запитаннями.

Деякі з них – бонуси у вигляді додаткових чи від'ємних балів на рахунках учасників. На цьому етапі відпала одна особа, три – потрапили до фіналу.

На шляху до перемоги фіналістів чекали 17 запитань, на кожне з них можна було відповісти протягом 20 секунд. Емоції сягали апогею. Вже не тільки журі, але й центральний пункт комп'ютерного підрахунку не міг допустити жодної похибки. Відповіді потрібно було давати миттєво. Фінал був напруженим. Кожен прагнув перемоги. Фініш був на відстані витягнутої руки. За результатами фінальних змагань на третій позиції опинився Максим Костюк, друге місце зайняв Назар Рудчик, переможцем триатлону став Данило Лузанов. Усі троє з Луцька. Нагороду Fair Play («За чесну гру») отримала Христина Півень із Ковеля.

У нагороду за участь вісім осіб отримають від Генерального консульства РП у Луцьку, під патронатом якого проходить конкурс, безпробудні колонки, а троє переможців – ролики.

Триатлон до цього часу збирав спортсменів. Наш триатлон збирає інтелектуалів. Перший провели в 1974 р. в Сан-Дієго, наш пройшов 46 роками пізніше. В обох було важко. Перший знають всі. За другим стежили, полюбили та лайкнули приблизно 260 осіб. Усі охочі мають шанс поспостерігати за емоціями та змаганнями, переглянувши запис онлайн-трансляції у фейсбуці, на сторінці Українсько-польського союзу імені Томаша Падури в Рівному.

Українські учасники захопили Польщу знаннями про цю країну. Зачарували інтелектом та викликали небувалий подив не тільки серед журі, але й серед глядачів. Вони довели, що мудре змагання об'єднує і долає кордони.

Александр ПАШКОВСЬКИЙ

30-lecie święceń kapłańskich biskupa Skomarowskiego

30-річчя рукоположення єпископа Скомаровського

30 maja, w wigilię Zesłania Ducha Świętego, w łuckiej katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła odbyła się uroczysta msza święta z okazji 30-lecia święceń kapłańskich biskupa Witalija Skomarowskiego, ordynariusza diecezji łuckiej – czytamy na stronie internetowej diecezji łuckiej.

Jak świadczy herb biskupa, w niesieniu posługi kapłańskiej towarzyszy mu Maria oraz Duch Święty, ze względu na to obchody jubileuszu mające miejsce w sobotę poświęconą Marii, a jednocześnie w wigilię Zesłania Ducha Świętego, były bardzo symboliczne. Uroczystość odbyła się w pustej świątyni, bez udziału wiernych, ponieważ luzowanie ograniczeń kwarantanny w obwodzie wołyńskim nastąpiło dopiero w poniedziałek, 1 czerwca.

Za swojego pasterza modlili się księża diecezji łuckiej. Szczególnym gościem był biskup włodzimiersko-wołyński i turzyski Matfej z Prawosławnej Cerkwi Ukrainy.

W wywiadzie udzielonym «Monitorowi Wołyńskiemu» na pytanie jak ksiądz biskup określa swoje przeznaczenie w życiu, ordynariusz diecezji łuckiej odpowiedział: «Moim powołaniem jest kapłaństwo. Chciałem zostać proboszczem, ale później byłem i kanclerzem, i rektorem seminarium, i zostałem biskupem. Były to jednak zadania postawione przede mną przez Kościół. Ale moim powołaniem jest spełnianie funkcji kapłańskich w Kościele Rzymskokatolickim».

Święcenia kapłańskie biskup Witalij Skomarowski otrzymał 27 maja 1990 r. w wieku 27 lat w Rydze, z rąk biskupa Wilhelma Niukszy razem z 12 innymi kandydatami, w tym z czterema diakonami z Ukrainy.

W latach 1990–1991 Witalij Skomarowski służył jako wikariusz w Berdyczowie, w 1991–1992 – był sekretarzem biskupa oraz wikariuszem w Żytomierzu, w 1992–1995 – proboszczem parafii w Sumach. W 1995 r. został kanclerzem kurii diecezjalnej w Żytomierzu, a w 1998 r. – proboszczem żytomierskiej katedry Świętej Zofii. W latach 2000–

2002 był wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego w Worzeli, od 2002 do 2011 r. był rektorem tej uczelni.

7 kwietnia 2003 r. papież Jan Paweł II mianował ks. Witalija Skomarowskiego biskupem pomocniczym diecezji kijowsko-żytomierskiej. Chirotonii biskupiej udzielił mu 7 czerwca 2003 r. metropolita lwowski kardynał Marian Jaworski. 12 kwietnia 2014 r. biskup Witalij Skomarowski został mianowany na ordynariusza diecezji łuckiej. Uroczysty ingres do katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła odbył się 17 maja 2014 r.

Podczas mszy świętej biskup Witalij Skomarowski dziękował Panu Bogu za powołanie kapłańskie, jednocześnie wspominając i wyrażając wdzięczność wszystkim, którzy towarzyszyli mu w tej drodze, dając świadectwo wiary, służąc przykładem, wspierając radą i modlitwą. Kazanie wygłosił proboszcz katedry ks. kanonik Paweł Chomiak. Podkreślił w nim, jak ważne jest znaczenie powołania kapłańskiego oraz ludzi, którzy pomagają w jego kształtowaniu.

Po mszy świętej odbyło się nabożeństwo majowe do Najświętszej Maryi Panny, zakończone błogosławieństwem Najświętszym Sakramentem.

Składając życzenia biskupowi Witalijowi Skomarowskiemu biskup Matfej ubolewał nad tym, że wierni nie mogli pomodlić się za swojego pasterza podczas sobotniej uroczystości. Podkreślił jednak, że w okresie, gdy obowiązują ograniczenia kwarantanny, szczególna duchowa jedność Kościoła jest możliwa dzięki ludzkiej serdeczności.

Źródło: catholic.volyn.ua

30 травня, напередодні урочистості Зіслання Святого Духа, в луцькому кафедральному соборі Святих Апостолів Петра і Павла відбулася свята меса з нагоди 30-річчя священницьких свячень ординарія Луцької дієцезії, єпископа Віталія Скомаровського. Про це повідомляє сайт Луцької дієцезії.

Як свідчить герб єпископа, на священницькій дорозі йому товаришують Марія і Святий Дух, тож святкування в суботу, присвячену Марії, у переддень Зіслання Святого Духа, було символічним. Урочистість відбулася в порожньому храмі, без участі вірян, адже карантинні обмеження у Волинській області послабили лише з понеділка, 1 червня.

Помолитися за свого пастиря приїхали священники Луцької дієцезії. Особливим gościem був предстоятель Правосławної церкви України, владика Матфей, Володимир-Волинський і Турійський єпископ.

В одному з інтерв'ю «Волинському монітору» на запитання, яким єпископ Віталій бачить своє життєве призначення, він відповів: «Відчуваю себе покликаним до священства. Я хотів бути парафіальним священником, а довелося бути і канцлером, і ректором семінарії, і єпископом. Проте це були завдання, які ставила переді мною Церква, але загалом це покликання священника Римо-католицької церкви».

Священницьке рукоположення єпископ Віталій Скомаровський отримав у 27-річному віці в Ризі, 27 травня 1990 р., разом із 12 іншими кандидатами, зокрема чотирма дяконами з України. Рукоположення здійснив єпископ Вільгельм Нюкша.

У 1990–1991 рр. Віталій Скомаровський служив вікарієм у Бердичеві, в 1991–1992 рр. – секретарем єпископа та вікарієм у Житомирі, в 1992–1995 рр. – настоятелем парафії в Сумах. У 1995 р. отця Віталія призначили канцлером дієцезіальної курії в Житомирі, а в 1998 р. – настоятелем житомирського кафедрального собору Святої Софії. У 2000–2002 рр. – віцеректор Вищої духовної семінарії

у Ворзелі, з 2002 до 2011 р. виконував обов'язки ректора.

7 квітня 2003 р. Папа Йоан Павло II призначив отця Віталія єпископом-помічником Київсько-Житомирської дієцезії. Єпископську хіротонію звершив 7 червня 2003 р. львівський митрополит, кардинал Мар'ян Яворський. 12 квітня 2014 р. єпископа Віталія Скомаровського призначили ординарієм Луцької дієцезії. Урочистий інгрес до кафедрального собору Святих Апостолів Петра і Павла відбувся 17 травня 2014 р.

Під час святої меси єпископ Віталій Скомаровський дякував Господу за своє священницьке покликання, згадуючи і дякуючи також тим, хто сприяв розвитку покликання, ішов поруч, даючи свідчення віри, навчаючи і будучи прикладом, допомагаючи порадою, молитвою.

Проповідь виголосив настоятель кафедрального собору, отець-канонік Павло Хом'як, підкресливши значення священницького служіння, а також наголошуючи на тому, що у священницькому житті дуже важливими є ті, хто допомагає у формуванні покликання. Після святої меси відбулися травневий молебень до Пресвятої Діви Марії та благословення Пресвятими Дарами.

У вітальному слові після святої меси владика Матфей, складаючи побажання єпископу Віталію, висловив сум через те, що в цю урочистість віряни не могли прийти помолитися за свого пастиря, однак підкреслив, що під час подібного випробування карантинном, яке зараз переживаємо, особлива духовна єдність Церкви здійснюється через людські серця.

Джерело: catholic.volyn.ua

Інформація wołyńska Волинська інформація

Według danych z 3 czerwca w obwodzie wołyńskim potwierdzono 959 przypadków zachorowania na COVID-19, 278 pacjentów wyzdrowiało, 26 – zmarło.

Станом на 3 червня на Волині нараховується 959 лабораторно підтверджених випадків COVID-19: 278 осіб одужали, 26 – померли.

1 czerwca na terenie obwodu wołyńskiego rozpoczął się drugi etap łagodzenia ograniczeń kwarantanny. Wyjątek stanowią Ołyka, Kowel oraz rejon kowelski.

Iz 1 czerwca Wołyńska область перейшла до другої фази послаблення карантинних обмежень. Виняток – Олика, Ковель і Ковельський район.

Pod cokołem Wieży Czartoryskich w Łucku odkryto wcześniej nieznaną podziemną salę. Badacze przypuszczają, że mogły być wykorzystywane jako zbrojownie.

Під цоколем поверхом вежі князів Чорторійських у Луцьку виявили раніше невідомі підземні кімнати. Припускають, що вони могли слугувати зброярнями.

Pochylny 200-letni jesion pod Łuckim Zamkiem, nazwany jesionem Łesi Ukrainki, zbadali naukowcy. Zauważyli, że na drzewie należy obciąć suche gałęzie oraz zrównoważyć koronę.

Pochylny 200-letni jesion Lesin yasen біля Луцького замку обстежили науковці. Вони зазначили, що дерево потребує санітарної чистки сухих гілок і балансування крони.

Na terenie dawnego lotniska niedaleko Łucka odbył się koncert ukraińskiego zespołu «Bez обмежень». Publiczność słuchała występu w samochodach zaparkowanych przed sceną lub w pobliżu swoich pojazdów.

На закинутому аеродромі біля Луцька відбувся концерт відомого українського гурту «Без обмежень». глядачі під час заходу перебували у своїх автівках, припаркованих перед сценою, або поруч із ними.

Kołtun we włosach

Wywożeni w 1943 r. na roboty do Niemiec uciekinierzy z okolicy Huty Stepańskiej trafiali najpierw do punktu sanitarnego w Przemyślu. Wszawica wśród nich była na porządku dziennym, miejsca oczekiwania na wywóz w Sarnach, Dorotyczach i Równem doskonale nadawały się do rozmnażania insektów. W przemyskim punkcie stała się rzecz niebywała: Józefie Włoszczyńskiej ucięto kołtun!

Józefa jako jedyną Ukrainką w Hucie Stepańskiej pochodziła z Nowosiółek k. Czartoryska. Już od czasów panieńskich miała we włosach kołtun, który skrzętnie ukrywała pod chustką. Jej mąż Antoni Włoszczyński był człowiekiem biednym, nie przywiązywał do tego większej uwagi. Bardziej interesowało go, co dać dzieciom zjeść i jak zapłacić podatek, żeby sekwestrator (komornik) nie zabral ostatniej pierzyny.

Posiadanie kołtuna nie przynosiło wtedy chluby, ale było jakby obciążeniem przyniesionym przez los. Ludzie nie rozmawiali o nim, aby nie kusić losu, ale większość traktowała go z wyrozumiałością. Kołtuna nie można było ściąć, bo za ten czyn niechybnie można było zostać sparaliżowanym lub popaść w jakąś inną podobnie ciężką chorobę. Czasy po zaborze rosyjskim w Puszczy Stepańskiej przesiąknięte były pradawnymi wierzeniami ludowymi, zwyczajami i przesądami, a «rzucane uroki» brano za przyczynę wielu nieszczęść. Pod żadnym też pozorem nie można było zapomnieć chleba przygotowanego na drogę.

Podobnie z trwogą wierzone w «skrętek zboża». Przed koszeniem gospodarz obchodził pole i sprawdzał czy takiego przypadkiem nie ma. Garść kłosów skręcona wokół i złamana, tego szukano i tego się obawiano. W przypadku znalezienia, po przeżegnaniu, odmawiano ulubioną modlitwę. Następnie obkaszano wokół «skrętek» i nie ruszano do końca żniw, a po wykoszeniu wszystkiego «skrętek» palono. Takie postępowanie chroniło bydło od chorób i domy od pożarów. Przez długie miesiące zimowe dyskutowano w czasie «wieczurków» (spotkania towarzyskie u sąsiadów), kto był sprawcą «skrętki» i z jakiego powodu to uczynił. Wielokrotnie też rozmówcy utwierdzali się w niepewnym przekonaniu, że żadnego nie przeoczyli. Następnie przechodzili do potajemnego czytania Księgi Sybilli, żeby czasem ksiądz się o tym nie dowiedział.

Za sowietów nauczyciel, Rosjanin Andrij Kałasznikow, zuchwale obciął kołtun swojemu uczniowi Mirosławowi Wawrzynowiczowi, synowi Stanisława, przedwojennego sołtysa z Wyrki. Młody ideowy komunista, walczył z zabobonami i kościołem, ale po tym uczynku nie wychodził wieczorami z kwatery, obawiając się zemsty ojca chłopca.

Targana takimi rozterkami z powodu kołtuna, Józefa szukała rady u starych znachorek i doświadczonych sąsiadek. Te zgodnie nakazywały rozsądek w postępowaniu. Twierdziły: «Dzieci masz małe, a jak cię sparaliżuje, kto je wychowa», «Nie kuś losu, może wydarzyć się jakieś nieszczęście». Tak mijały lata, aż wreszcie zdecydowała się iść po radę do księdza. Ten utwierdzając ją w powadze sytuacji, nakazał udać się do księdza

w Stepaniu. Miały tam być odprawione jakieś specjalne modły, a potem nastąpiłoby ucięcie kołtuna. Na wyprawę do Stepania nigdy się nie zdecydowała, jak się domyślała ofiara pod przeczka. «A jak mnie sparaliżuje, to co wtedy?» – rozważała.

Byli biedni, niemniej jednak zdołali przez lata dzięki wielkim wyrzeczeniom oszczędzić 200 zł u sąsiada Żyda (w Hucie Stepańskiej było 10 rodzin żydowskich). Żyd «trzymał» pieniądze na bliżej nieokreślony procent i termin. Kiedy Józefa widząc dzieci bose i gołe prosiła męża bezskutecznie, aby poszedł i wybrał nieco grosza z lokaty, Żyd za każdym razem mówił: «A na co tobie pieniądze, po co ci tracić? Tobie jeszcze pieniędzy nie potrzeba. Jak ci będzie potrzeba, to ja sam ci dam, a procent przerwiesz i całe oszczędzanie pójdzie na marne».

We wrześniu 1941 r. Żyda zabrali do getta w Stepaniu i nigdy procentu nie zapłacił, bo trup nie ma obowiązku lokaty oddać. Wieczorem przed zapowiadającym wyprowadzeniem przyniósł do stodoły Włoszczyńskiego wszystko, co miał, tj. wyposażenie domu, kufer, pościel, lampy naftowe, świeczniki, poduszki, koce i kapy. Nakazał, aby dobrze pilnowali i żeby nic nie zamokło, jak ich nie będzie. Szucmani przyszli zaraz, nie zostawili nic, a do tego zabrali jeszcze dwa domowe krzesła. «Bo taki biedny, to pewnie nie jego» – stwierdzili. Łaskawie też podarowali mu taką zuchwałość, jedynie po plecach dostał kilka kolb, żeby nie zapomniał na przyszłość.

Kołtun nie został ucięty, wielkie nieszczęścia omijały rodzinę, więc nie było potrzeby ryzykować. Raz nawet tę biedną rodzinę spotkało, na odwrót, wielkie szczęście. Uciekające wojsko sowieckie w 1941 r. dla odciążenia wozu zrzuciło przed samymi oknami Józefy kilka wielkich worków makaronu, zupełnie jakby Izraelitom spadła z nieba manna na pustyni. Radość była tym większa, bo tego nikt nie widział, nie potrzeba było dzielić się z sąsiadami. Szulc, sąsiad, jak znalazł beczkę nafty pod Styrką (zachodnia strona Huty) i ktoś zobaczył, to cała wieś przyszła i wystarczało tylko po garnuszku.

Za banderowskich czasów o kołtunie wszyscy zapomnieli, aż Niemcy zrobili z kołtunem porządek, goląc głowę na lyso. Włosy szybko odrosły, były piękne, a Józefy o dziwo nie sparaliżowało. (Na podstawie opowiadań oficera Ludowego Wojska Polskiego śp. Zenona Włoszczyńskiego, syna Antoniego i Józefy).

Tekst i zdjęcia: Janusz HOROSZKIEWICZ

Na zdjęciach: 1. Józefa Włoszczyńska. 2. Zenon Włoszczyński. Siedzi z tyłu. Zdjęcie zrobiono tuż przed wojną. 3. Gdzieś tu stał dom Włoszczyńskich.

Ковтун у волоссі

Утікачі з околиці Гути Степанської, яких у 1943 р. вивозили на роботу в Німеччину, потрапляли спочатку в санітарний пункт у Перемишлі. Завошивленість серед них була буденною справою, місця в Сарнах, Доротичах і Рівному, де вони очікували на вивезення, ідеально підходили для розмноження паразитів. У перемиському пункті сталася небувала річ – Юзефі Влощинській відтяли ковтун!

Юзефа була єдиною українкою в Гуті Степанській, що походила з Новосілок біля Чортківська. Ще з часів дівування в неї у волоссі був ковтун, який вона старанно ховала під хусткою. Її чоловік Антоній Влощинський був людиною бідною і не дуже звертав на це увагу. Його більше цікавило те, що дати дітям їсти і як сплатити податки, щоб секвестратор (судовий виконавець) не забрав останню перину.

Ковтун у волоссі не робив тоді честі нікому, це був своєрідний життєвий тягар. Люди про нього не розмовляли, щоби не спокушати долю, а більшість ставилася до нього з розумінням. Ковтун не можна було відрізати, бо за цей учинок неодмінно людину міг спіткати параліч або якась інша дуже тяжка хвороба. Часи після російського панування в Степанських пущах були просякнуті прадавними народними віруваннями, звичаями і забобонами, а зурочення вважалося причиною багатьох нещастя. Наприклад, у жодному випадку не можна було забувати хліб, приготований на дорогу.

Так само зі страхом люди вірили у жмуток збіжжя. Перед жнивими господар обходив поле і перевіряв, чи випадково такого немає. Пучок колосків, зв'язаний і зламаный, – ось що шукали у збіжжі і чого боялися. Якщо знаходили, то хрестилися й відмовляли молитву. Потім обкошували жмуток і цей шматок не чіпали аж до кінця жнив, а після того, як усе було скошене, жмуток спалювали. Місцеві вірили: якщо цього не зробити, то може захворіти худоба або згоріти дім. Потім довгими зимовими місяцями під час вечірків (посиденьки у сусідів) обговорювали, хто й навіщо підкинув жмуток. Надіялися також, що жодного такого пучка колосків не пропустили. Потім переходили до потаємного читання Сивілиних книг, щоби часом ксьондз про це не довідався.

За совєтів учитель, росіянин Андрій Калашніков, зухвало відрізав ковтун у свого учня Мирослава Вавжиновича, сина Станіслава, довоєнного солтиса з Вирки. Молодий ідейний комуніст, він боровся із забобонами і церквою, але після того вчинку не виходив вечорами з дому, побоюючись помсти батька хлопчика.

Подібні сумніви з приводу ковтуну непокоїли Юзефу, вона шукала поради у старих знахарок і сусідок із життєвим досвідом. Ті одногослоно закликали бути її розсудливою. Твердили: «В тебе малі діти. Якщо тебе паралізує, хто їх на ноги поставить?», «Не спокушай долі, може статись якесь нещастя». Так минали роки, аж врешті вона зважилася спитати поради у ксьондза. Той, ще більше утверджуючи її в серйозності ситуації, направив жінку до ксьондза в Степані. Там, після відправлення якихось спеціальних молитов, мали би врешті відрізати того ковтуну. Проте поїхати до

Степані Юзефа так і не зважилася, бо вважала, що пожертва за молебень буде вищою, ніж вона зможе собі дозволити. Розмірковувала: «А якщо мене паралізує, що тоді?»

Вони були бідними, проте завдяки великій ощадливості все-таки змогли з року в рік наскладати 200 злотих у сусіда-єврея (в Гуті Степанській жили 10 єврейських сімей). Єврей тримав гроші під неусталений відсоток і термін. Коли Юзефа, дивлячись на своїх голих і босих дітей, безрезультатно просила чоловіка, щоб той пішов і взяв хоч трохи грошей із рахунку, єврей кожного разу говорив: «А навіщо тобі гроші, навіщо витратити? Тобі гроші ще не потрібні. Як вони тобі будуть потрібні, то я сам дам, а так тільки відсоток перервеш і все заощадження піде намарно».

У вересні 1941 р. єврея забрали у гетто в Степані, тож він так і не сплатив відсотків, адже мертвий не зобов'язаний повертати вклад. Ввечері напередодні вивезення єврей приніс до стодоли Влощинського все, що мав, тобто домашній реманент, скриню, постіль, гасові лампи, свічники, подушки, ковдри і покривала. Наказав, щоб вони добре пильнували і щоб нічого не намокло, доки їх не буде. Одразу ж прийшли шуцмани, нічого не залишили, а до того всього забрали ще й два домашніх крісла. «Він такий бідний, це, мабуть, не його», – сказали. Милостиво простили Влощинському його зухвалість, лише дали по спині кілька разів прикладом, щоб не забув на майбутнє.

Ковтун не відрізали, великі нещастя оминули сім'ю, тож краще було не ризикувати. Раз навіть цій бідній сім'ї навпаки випало велике щастя. Втікаючи в 1941 р., солдати радянської армії, щоб облегшити віз, скинули під самими вікнами Юзефи кілька великих мішків макаронів – як ніби ізраїльтянам впала небесна манна в пустелі. Радість була тим більша, що того ніхто не бачив, тож не треба було ділитися з сусідами. Шульц, що жив по-сусідству, знайшов діжечку гасу під Стиркою (західна сторона Гути) і хтось це побачив, тож прийшло все село й усім вистачило тільки по горнятку.

За бандерівських часів про ковтун усі забули, аж врешті німці навели з ним порядок, обривши голову наголо. Волосся швидко відросло, було гарним, а Юзефу – о диво! – не паралізувало.

(Текст написаний на підставі розповідей офіцера Народного Війська Польського, покійного Zenona Влощинського, сина Антонія і Юзефи).

Текст і фото: Януш ГОРОШКЕВИЧ

На фото: 1. Юзефа Влощинська. 2. Zenon Влощинський сидить позаду. Фото зроблене незадовго до війни. 3. Десь тут стояв дім Влощинських.

1

2

3

Ocaleni od zapomnienia: Stanisław Brodecki

Повернуті із забуття: Станіслав Бродецький

Nasz kolejny szkic biograficzny o nauczycielach skazanych na radzieckie łagry poświęcony jest Stanisławowi Brodeckiemu, dyrektorowi szkoły w Jackowiczach (obecnie rejon berezieński w obwodzie rówieńskim).

Stanisław Brodecki urodził się 28 maja 1902 r. w czasie przeprowadzki jego rodziny z Symbirsk do Winnicy. Informacje o jego ojcu są sprzeczne: według jednych danych był «bogatym kułakiem, zarządcą majątku», według drugich – był urzędnikiem.

Jego matka Katarzyna (c. Juliusza, ur. w 1865 r.) prowadziła dom, wychowywała dwóch synów, Stanisława i Mikołaja (ur. w 1895 r.) oraz córkę Walentynę (ur. w 1890 r.). Mieszkała z młodszym synem w Jackowiczach. Mikołaj Brodecki był proboszczem w Radziwiłowie. Walentyna (po ślubie Petawoss) mieszkała w rosyjskim Armawirze, w przededniu II wojny światowej owdowiała, opiekowała się nią wówczas córka Leontyna.

W 1910 r. Stanisław dostał się do Pierwszego Gimnazjum Męskiego w Winnicy. Jak tylko w mieście w 1917 r. otworzono gimnazjum polskie, chłopiec przeniósł się do 5 klasy tej placówki. Szkołę ukończył w 1919 r. i w tymże roku wyjechał do Warszawy.

W 1921 r. Stanisław Brodecki dostał się na trzeci rok Seminarium Nauczycielskiego w Krzemieńcu. Po jego ukończeniu w 1924 r. został skierowany do powiatu kostopolskiego. Pierwszym miejscem pracy młodego nauczyciela była szkoła w Antolinie w gminie Ludwipol. 17 kwietnia 1925 r. przeprowadził się do Jackowiczów, gdzie otrzymał stanowisko dyrektora szkoły.

Stanisław był żonaty z Genowefą (c. Feliksa, ur. w 1904 r.), która również pracowała jako nauczycielka w Jackowiczach. Małżeństwo wychowywało syna Zbigniewa (ur. w 1929 r.).

W tamtych czasach prawie wszyscy dyrektorzy polskich szkół prowadzili działalność społeczną. Zajmował się nią również Stanisław, jednocześnie zarządzając szkołą i kierując procesem edukacyjnym w placówce.

Brodecki nie służył w Wojsku Polskim, dlatego we wrześniu 1939 r. nie trafił na wojnę. Pozostał na swoim stanowisku po wkroczeniu Armii Czerwonej. Nie posiadając własnej kadry pedagogicznej władze radzieckie rozpoczęły nowy rok szkolny z tymi nauczycielami, którzy pracowali wcześniej. Jednak już w 1940 r. miały miejsce aresztowania polskich nauczycieli przez radzieckie organy ścigania.

Stanisław Brodecki został zatrzymany 30 września 1940 r. W czasie śledztwa był przetrzymywany w rówieńskim więzieniu NKWD.

Oskarżono go o kontakty z policją i Korpusem Ochrony Pogranicza. Usprawiedliwiając się twierdził, że do szkoły regularnie przyjeżdżał sierżant KOP Liśniewicz, dostarczający produkty do przygotowania obiadów szkolnych. Kontaktów z policją też się nie wypierał, jednak zapewniał, że nie był jej informatorem.

Podczas śledztwa dyrektorowi zarzucono, że rozpoczął rok szkolny 1939–1940 z dwutygodniowym opóźnieniem. Brodecki tłumaczył, że nie miał nowych programów edukacyjnych i dopiero, kiedy je otrzymał, dzieci rozpoczęły naukę. Śledczy wiedział też o tym, że Stanisław nie pozwalał młodzieży wiejskiej, która wstąpiła do komsomołu, gromadzić się w szkole. Na to dyrektor odpowiedział, że młodzież zawsze zostawiała po sobie brudne sale lekcyjne.

W aktach śledztwa w sprawie Stanisława Brodeckiego znajdujemy przykład bardzo znanego twierdzenia, z którego niejednokrotnie korzystała radziecka propaganda, że niby polscy panowie zaprzęgałi Ukraińców do jarzma i wykorzystywali ich do orki w polu. Przedstawiono je w nieco innej wersji. Świadek Iwan Ohorodnik podczas przesłuchania z 5 września 1940 r. powiedział, że: «Będąc nauczycielem Brodecki w latach 1926–1927 zaprzęgał dzieci do pługa, aby zaorać w ten sposób szkolny ogród warzywny».

Nie obeszło się bez tradycyjnych oskarżeń wobec polskich nauczycieli o złe traktowanie uczniów innych narodowości, m.in. Ukraińców i Żydów. Wiadomo, że świadków takich «przestępstw» wybierano z przedstawicieli «obrażonych» narodowości. Np. Jakub Herschman, kolega Brodeckiego,

na przesłuchaniu z 5 września 1940 r. powiedział, że ten nie pozwalał uczniom na to, żeby rozmawiali w szkole inaczej niż po polsku. Według niego, zdarzały się przypadki, że jeśli ukraińskie dzieci nie przychodziły do szkoły, to ich rodzice musieli zapłacić karę grzywny w wysokości trzy złote, mimo że Polaków za to nie karano, tylko prowadzono z nimi rozmowy wychowawcze.

Wszyscy świadkowie opowiadali historię o znalezionym w 1940 r. w szkole portrecie ludowego komisarza obrony ZSRR Klimienta Woroszyłowa z wyklutymi oczami. Ten przypadek tłumaczyli tym, że dyrektor szkoły był polskim patriotą i nie wychowywał dzieci w duchu komunistycznym.

Mieszkańców wsi oburzało również to, że dyrektor nie chodził na wiejskie zebrania i demonstracje, a po ustanowieniu władzy radzieckiej był obojętny wobec życia miejscowej wspólnoty.

Stanisław Brodecki kategorycznie zaprzeczał swojemu członkostwu w Obozie Zjednoczenia Narodowego oraz temu, że założył na faksy oddział Związku Strzeleckiego. Jednak oba fakty potwierdził prawie wszyscy świadkowie. Opowiadali też o tym, że w listopadzie 1939 r. nauczyciel oszukał mieszkańców Jackowiczów rozpowszechniając informację o powrocie władz polskich i wycofaniu Armii Czerwonej, prosił także mieszkańców sąsiedniej polskiej kolonii, aby nie uczestniczyli w radzieckich akcjach agitacyjnych.

12 listopada 1940 r. Stanisław Brodecki został osądzony z art. 54-13, 54-11, 54-10 cz. I KK USRR za wyżej wymienione «przestępstwa». Na mocy decyzji Kolegium Specjalnego NKWD z dnia 8 marca 1941 r. skazano go na osiem lat sowieckich łagrów. Karę odbywał w obozie «Siewpieczłag».

Według postanowienia Prokuratury Obwodu Rówieńskiego z dnia 14 października 1989 r. Stanisław Brodecki został zrehabilitowany.

Szukając informacji o dalszych losach bohatera tej publikacji i jego rodziny znaleźliśmy na stronie wolyn.freehost.pl informację o tym, że po wojnie Stanisław Brodecki przedostał się do Anglii, a także przedwojenne zdjęcia, na których możemy zobaczyć dyrektora szkoły w Jackowiczach, jego żonę, miejscowych księży i uczniów.

Tetiana SAMSONIUK

P. S.: Materiały rubryki «Ocaleni od zapomnienia» zostały opracowane przez Tetianę Samsoniuk na podstawie akt radzieckich organów ścigania, przechowywanych w Państwowym Archiwum Obwodu Rówieńskiego, w zbiorach Zarządu KGB Ukrainy SRR w Obwodzie Rówieńskim (1919–1957) oraz w Archiwum Zarządu SBU. Będziemy wdzięczni, jeżeli odezwą się Czytelnicy, krewni lub bliscy bohaterów naszej rubryki, którzy posiadają o nich dodatkowe informacje.

Nasz черговий біографічний нарис про вчителів, засуджених до радянських таборів, присвячений Станіславу Бродецькому, директору школи в Яцьковичах (тепер Березнівський район Рівненської області).

Директору школи під час слідства докоряли тим, що він розпочав 1939–1940 навчальний рік із запізненням на два тижні. Той пояснював, що не мав нових навчальних програм і, як тільки їх отримав, діти почали вчитися. Слідчому був відомий і той факт, що Станіслав не дозволяв сільській молоді, яка вступила до комсомолу, збиратися в приміщенні школи. На це директор відповів, що та бруднила класи.

У справі Станіслава Бродецького наявна досить відома теза, не раз експлуатована радянською пропагандою, про те, як польські пани запрягали українців у ярма і ними орали. Тут вона подана дещо в іншій формі. Іван Огородник, залучений як свідок, на допиті від 5 вересня 1940 р. запевняв, що: «Будучи учителем Бродецький в 1926–1927 г. запрягал дітей у плуг, чтобы вспахать школьный огород».

Не оминули Станіслава і традиційні для польських учителів звинувачення в поганому ставленні до дітей інших національностей: українців та євреїв. Зрозуміло, що й свідки відповідних «злочинів» підбиралися з числа «ображених» національних груп. Зокрема, Яків Гершман, колега Станіслава, на допиті від 5 вересня 1940 р. стверджував, що Бродецький не дозволяв учням у школі спілкуватися іншими мовами, окрім польської. За словами свідка, траплялися випадки, коли учні-українці не ходили до школи, а їхніх батьків учитель карав штрафом у три злотих, хоча за таку ж провинну учнів-поляків не карали, а лише проводили виховні розмови з батьками.

Усі свідки переповідали історію про знайдений у 1940 р. у школі портрет наркома оборони СРСР Климента Ворошилова з виколотими очима. Цей випадок вони пов'язували з тим, що директор школи не виховував дітей у комуністичному дусі, залишаючись польським патріотом.

Обурювало жителів села й те, що директор не відвідував загальносільські мітинги та збори і після встановлення радянської влади був байдужий до життя громади.

Станіслав Бродецький категорично заперечував своє членство в партії ОЗН (Табір національного об'єднання, пол. Obóz Zjednoczenia Narodowego, OZN) та організацію в селі осередку Стрілецького союзу. Проте обидва факти підтвердили майже всі свідки. Вони також зазначили, що Станіслав у листопаді 1939 р. увів в оману жителів Яцьковичів, поширивши інформацію про повернення польської влади і відступ Червоної армії, та просив жителів сусідньої польської колонії не відвідувати агітаційні заходи нової влади.

Усі «злочини» Станіслава Бродецького за обвинувальним висновком від 12 листопада 1940 р. потрапили під дію ст. 54–13, 54–11, 54–10 ч. I KK УРСР. Постановою Особливої наради при НКВС СРСР від 8 березня 1941 р. його засуджено до восьми років виправно-трудова таборів. Термін покарання колишній директор школи відбував у «Севпечлазі».

Заключенням прокуратури Рівненської області від 14 жовтня 1989 р. Станіслава Бродецького реабілітовано.

Шукаючи інформацію про подальшу долю героя цієї публікації та його родини, ми знайшли на сайті wolyn.freehost.pl відомості про те, що після війни Станіслав Бродецький потрапив в Англію, та довоєнні фото, на яких можна побачити директора школи в Яцьковичах, його дружину, місцевих священників та учнів.

Тетяна САМСОНЮК

P. S.: Матеріали рубрики «Повернуті із забуття» Тетяна Самсонюк опрацює за архівно-слідчими справами, що зберігаються у фонді «Управління Комітету державної безпеки УРСР по Рівненській області (1919–1957 рр.)» ДАРО та Архіву управління СБУ. Будемо вдячні, якщо відгукнуться родичі героїв рубрики або ті наші Читачі, які володіють детальнішою інформацією про них.

О Зwiązку Strzeleckim na Wołyniu. Część 4

Про Стрілецький союз на Волині. Частина 4

Chociaż Związek Strzelecki głosił hasło: «Naród pod bronią», zmierzając do przygotowania społeczeństwa na wypadek wojny, na Wołyniu na pierwszym miejscu stawiał przede wszystkim wychowanie narodowe (początek w nr 7–8).

Związek Strzelecki dążył do rozbudzenia i hartowania w strzelcach ducha narodowego, karności, wytrwałości, uczciwości, uczył ofiarności i bezinteresownej pracy dla Ojczyzny, dzielności moralnej i fizycznej. Przygotowywał kursy, wykłady, pogadanki i odczyty, mające na celu podnoszenie świadomości ogólnej i specjalistycznej strzelców, wiedzy o Państwie Polskim i jego historii, o organizacji i bohaterach walk o Polskę, uczył, jak zrozumieć swój kraj (zasady funkcjonowania państwa, samorządu terytorialnego, poszczególnych urzędów, prawa) i otaczającą rzeczywistość oraz jak znaleźć w niej swoje miejsce (różnego typu sekcje, kursy przysposobienia rolniczego i zawodowego). Organizował służące wychowaniu patriotycznemu obozy, wycieczki krajoznawcze i historyczne, popularyzujące miejsca i zabytki kultury narodowej oraz osiągnięcia gospodarcze kraju. Np. w 1929 r. strzelcy z całego Wołynia uczestniczyli w wycieczce na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu. Zwiedzali też Kraków, Lublin, Wieliczkę, Warszawę, Łódź czy Gdynię. Niekiedy goście z Wołynia na ulicach wymienionych miast wzbudzali zainteresowanie oryginalnymi, ludowymi strojami. Tak było w wypadku wycieczki strzelców-Poleszucków, którzy do stolicy pojechali w przepisowych maciejówkach, ale i w białych, haftowanych koszulach, przepasanych żołnierskimi pasami.

Wiosną i latem strzelcy chętnie pieszo, rowerami czy kajakami przemierzali okolicę, ucząc się

miłości do swojej małej kresowej Ojczyzny – Wołynia. Takie wyprawy stawały się prawdziwymi lekcjami patriotyzmu. Poznawali historię wołyńskich miast i zabytków, studiowali losy związanych z regionem postaci.

Miłości do Ojczyzny w trakcie zajęć w strzeleckich świetlicach, w czasie wypraw w teren czy obozów letnich uczono też strzeleckie orleństwa. W 1937 r. na dwutygodniowym obozie nad Horyniem odpoczywały rówieńskie orleństwa. Ich komendant, stary legionista, st. komp. Rojan, potrafił trzymać rozbrykanych chłopców żelazną ręką. Były więc ćwiczenia sprawnościowe, musztra, strzelanie z łuków, wiatrówek i karabinów małokalibrowych, ale też wieczorem, przy ognisku, ciekawe opowieści o walkach stoczonych przez Legiony na Wołyniu i o najmłodszych legionistach. W trakcie takich spotkań wspólnie śpiewano ulubione legionowe pieśni. Na zakończenie pod rozgwieżdżonym niebem uroczystie płynęła melodia «Pierwszej Brygady», a później hymn państwowy i modlitwa strzelecka.

W Związku Strzeleckim szczególną estymą darzono Komendanta Józefa Piłsudskiego, uznawanego za patrona organizacji, pielęgnowano pamięć o «czynnie niepodległościowym» oraz o legionowych bohaterach.

Ważnym wydarzeniem o charakterze ideowym od 1924 r. był Marsz Szlakiem Kadrowki. Z kolei w marcu organizowano Marsz im. Leopolda Lisa-

Strzeleckiemu swoім девізом обрав вислів: «Нація в озброєнні». Працюючи над підготовкою населення на випадок можливої війни, волинські підрозділи організації водночас на перше місце ставили національне виховання (початок у № 7–8).

Стрілецький союз прагнув пробудити й загартувати у стрільців національний дух, дисципліну, наполегливість, чесність, навчав жертвовності та самовідданій праці на благо Батьківщини, моральній та фізичній відвазі. Організація проводила курси, лекції, бесіди та читання, спрямовані на підвищення загальних та спеціальних знань стрільців, а також знань про польську державу та її історію, Стрілецький союз та героїв, які боролися за Польщу. Стрільці навчали розуміти свою країну (принципи функціонування держави, місцевого самоврядування, окремих служб) та навколишню дійсність, знаходити своє місце в ній (різноманітні секції, аграрні та професійні курси). Союз організував табори для патріотичного виховання, краєзнавчі та історичні екскурсії, які популяризували місця та пам'ятки національної культури, а також економічні досягнення країни. У 1929 р. стрільці з усієї Волині брали участь у поїздки на Національну виставку в Познані. Вони відвідали Краків, Люблін, Величку, Warszawę, Лодзь та Гдиню. Інколи гості з Волині викликали інтерес на вулицях міст своїм оригінальним народним вбранням. Так було під час поїздки до польської столиці, коли стрільці-поліщуки одягнули не лише статутні мацейки (*кашкети*, – ред.), але й білі вишиті сорочки, підперезані солдатськими ремнями.

Навесні та влітку стрільці охоче подорожували околицями пішки, на велосипедах або

байдарках, навчаючись любити свою малу прикордонну батьківщину – Волинь. Такі мандрівки ставали справжніми уроками патріотизму. Стрільці пізнавали історію волинських міст та пам'яток, вивчали долі пов'язаних із регіоном осіб.

Під час занять у стрілецьких świetlicach, походів чи літніх таборів любові до батьківщини навчали теж стрілецьких орлят. У 1937 р. рівненські орлята відпочивали у двотижневому таборі на Горині. Їхній комендант, колишній легіонер, старший ротний Роян умів тримати невгамовних хлопців залізною рукою. Вони виконували фізичні вправи, займалися муштрою, стрільбою з лука, пневматичних та малокаліберних гвинтівок, а увечері розповідали біля вогнища цікаві історії про бої, які вели легіони на Волині, та про наймолодших легіонерів. Під час таких зустрічей стрільці співали улюблені легіонерські пісні. Наприкінці під зоряним небом урочисто звучала мелодія «Першої бригади», а після неї – державний гімн та стрілецька молитва.

У Стрілецькому союзі з особливою повагою ставилися до коменданта Юзефа Пілсудського, якого вважали покровителем організації, берегли пам'ять про боротьбу за незалежність та героїв-легіонерів.

Важливою подією з 1924 р. став Марш шляхом 1-ї кадрової роти. Кожного березня

1

2

3

Kuli, a w lipcu Marsz na Polską Górę. Dla oddania hołdu dawnym bohaterom oddziały strzeleckie wybierały na patronów legionistów, zasłużonych działaczy strzeleckich. Tak więc w Powursku działał Oddział Strzelecki im. ks. biskupa Władysława Bandurskiego, a przy Państwowym Monopolu Wyrobów Tytoniowych w Kowlu Oddział Strzelecki im. gen. Władysława Jaksy-Rożena.

Troszczono się o groby bohaterów i пам'ятки związane z walką o niepodległość. Strzelcy sprawowali opiekę nad pomnikami i grobami powstańców styczniowych oraz mogiłami i cmentarzami z okresu I wojny światowej i wojny polsko-bolszewickiej. Dzięki ich inicjatywie w wołyńskich kościołach w listopadowe święto z imienia i nazwiska wymieniano tych, którzy zginęli w walkach na Wołyniu, a przy ich grobach stały strzeleckie warty. Tak było między innymi w Łucku, gdzie przy grobie kurierki Janiny Latałówny trzymały wartę łuckie strzelczynie. Za sprawą strzelców w wielu miejscowościach w miejscach krwawych potyczek ustawiono krzyże lub wmurowano pamiątkowe tablice.

W 1928 r. dzięki Jakubowi Hoffmanowi, Komendantowi Obwodu Równe, odbyła się wystawa pamiątek legionowych, widokówek, fotografii oraz prasy nielegalnej z lat 1915–1918.

W 1935 r. Okręg Wołyń zakupił słynną «Komendantową Chatę», w której w czasie krwawych walk legionowych na Wołyniu kwaterował Józef Piłsudski. Kiedy 12 maja 1935 r., po długiej i ciężkiej chorobie, zmarł Józef Piłsudski, wołyńskie miasta okryły się kirem. Pograżeni w bólu strzelcy we wszystkich miejscowościach województwa brali udział w organizowaniu uroczystości żałobnych, w trakcie których istotnym elementem było złożenie ślubowania na wierność ideom Marszałka. W dniu składania prochów Józefa Piłsudskiego do grobów królewskich na Wawelu we wszystkich oddziałach Związku Strzeleckiego odbyły się żałobne akademie. Każdy strzelecki powiat wysłał też swoją delegację na uroczystości pogrzebowe w Krakowie. Staraniem strzelców w wielu miastach stanęły pomniki Józefa Piłsudskiego. Z okazji kolejnych rocznic śmierci Komendanta wołyńskie oddziały strzeleckie organizowały żałobne wieczornice.

Strzelecki dekalog zakładał czynną służbę dla Ojczyzny. Co najmniej trzy godziny tygodniowo należało poświęcić na konkretną pracę obywatelską. Dzięki tej inicjatywie, szczególnie w małych miejscowościach, strzelcy stali się prawdziwymi animatorami życia społecznego. Ważną formę «służby Ojczyźnie» stanowiły różnego rodzaju akcje społeczno-obywatelskie, np. konkursy zbiorowych czynów obywatelskich. Wołyńscy strzelcy pomagali w budowie szkół, świetlic i domów ludowych. Ale to nie wszystko.

W Dubnie mieszkańcy okolic stacji kolejowej byli wdzięczni za ołtarz, który stanął w świetlicy strzeleckiej oddziału Dubno-Stacja Kolejowa. Z kolei strzelcy z Klesowa uczestniczyli w budowie miejscowego kościoła, dowożąc 87 wózków piasku. Strzelcy wnosili przydrożne kapliczki i opiekowali się nimi. Naprawiali mury cmentarzy. Budowali bądź naprawiali drogi i obsadzali je drzewami. Wiosną czy jesienią zbierali na polach kamienie, by wyłożyć nimi dojazdy do lasów czy dziurawe lokalne drogi. Pomagali w odśnieżaniu dróg zimą. Zakładali boiska i strzelnice. Np. wzorowo przygotowaną strzelnicę oraz zgodne z najnowszymi osiągnięciami techniki boisko sportowe w 1932 r. oddali do użytku w ramach czynu

obywatelskiego strzelcy z Maniewicz. W planach mieli też dom oświatowy, który mieściłby muzeum legionowe, świetlicę strzelecką, bibliotekę oraz salę odczytowo-teatralną.

Z kolei strzelcy ze Zdobunowa w 1934 r. uczestniczyli w zakładaniu Parku Miejskiego i budowie Stadionu Sportowego. We wsiach naprawiali studnie i płoty. Świadczyli pomoc w pracach polowych. Pracowali społecznie przy melioracji i regulacji rzek. Spieszyli z pomocą w czasie klęsk żywiołowych i różnych wypadków losowych, wykazując się wielką wytrzymałością, sprawnością i odwagą. Za sprawą prasy cała Polska mogła przeczytać o bohaterskim czynie dubieńskiego strzelca Jana Nowaczyka, który nadludzkiem wysiłkiem uratował z nurtów lkwę trójce tonących miłośników sportów wodnych.

Strzelcy wykazywali się nie tylko bohaterstwem, ale i ofiarnością. Kiedy w 1934 r. południowe województwa Rzeczypospolitej ogarnęła klęska powodzi, strzelcy z powiatu dubieńskiego w krótkim czasie zebrali dla powodzian, między innymi, 4142 zł i 147 kg chleba oraz mnóstwo innych produktów, a w całej akcji zbiórki przodowały oddziały: Dubno-Stacja Kolejowa i Jeziorany. Szczególną ofiarnością wykazała się dubieńska orkiestra strzelecka, która wielokrotnie koncertowała na rzecz powodzian («Strzelcy Wołynia – powodzianom», «Strzelec», 1934, nr 34, s. 14).

Członkowie Związku Strzeleckiego uczestniczyli w akcjach ogólnopństwowych zbiórek, na przykład na Fundusz Obrony Narodowej, ale także je inicjowali. W 1928 r. postanowili na przykład zgromadzić fundusze na wysłanie polskiej reprezentacji na Igrzyska Olimpijskie w Amsterdamie, okazało się bowiem, że kwota, którą Rząd Polski przeznaczył na ten cel, była niewystarczająca. Pod hasłem: «Z małej sumy – wielkie pieniądze!» ruszyła zatem akcja zbierania pięciogroszówek. Obliczono, że gdyby wzięły w niej udział wszystkie oddziały strzeleckie, zgromadzona suma mogłaby pokryć koszty wysłania niemal całej reprezentacji Polski na Igrzyska Olimpijskie. Jako jeden z pierwszych pieniądze na ten cel wpłacił Jan Pałac, Komendant Okręgu Wołyń.

Strzelcy zbierali także pieniądze na łódź podwodną im. Marszałka Piłsudskiego, czyli legendarny okręt podwodny ORP «Orzeł». Dzięki zgromadzonemu przez nich funduszom w latach 30. pojawiła się w Warszawie reprezentacyjna strzelnica im. Marszałka Piłsudskiego, a w 1934 r. w IV Międzynarodowych Zawodach Lotniczych (Challenge 1934) o polski honor walczył samolot strzelecki «Piłsudczyk». W powiecie kostopolskim w tej zbiórce przodował Oddział Strzelecki Berezne, którego prezes, a jednocześnie wójt gminy, Franciszek Zborowski, osobiście zajął się akcją sprzedaży znaczków na samolot i w osiem godzin rozsprzedał całą przyznaną z Komendy Powiatu pulę.

(*Ciąg dalszy w następnym numerze*).

Małgorzata ZIEMSKA
Zdjęcia z wołyńskiej kolekcji Tadeusza Marcinkowskiego

Na zdjęciach: 1–2. Uroczystości żałobne w Dubnie po śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Dubno, maj 1935 r. 3. Uroczystości żałobne w Dubnie po śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Z przodu wieniec od Związku Strzeleckiego w Dubnie. Dubno, maj 1935 r. 4. Olyka. Oddział Strzelca na ćwiczeniach. 5. Kiosk Związku Strzeleckiego w Olyce.

4

widbuwawsя Марш імені Леопольда Ліса-Кулі, а в липні – Марш до Польської гори. Щоб віддати належне героям, стрілецькі підрозділи обирали покровителями легіонерів, видатних стрілецьких діячів. До прикладу, в Поворську (нині Ковельський район) діяв підрозділ імені єпископа Владислава Бандурського, а при Державній монополії тютюнових виробів у Ковелі – стрілецький підрозділ імені генерала Владислава Якса-Роżена.

Стрільці опікувалися могилами героїв та пам'ятками, пов'язаними з боротьбою за незалежність. Вони дбали про пам'ятники та могили учасників Січневого повстання, а також про поховання часів Першої світової та польсько-більшовицької війн. Завдяки їхній ініціативі у волинських костелах під час листопадових свят поіменно згадували загиблих у боях на Волині, а біля їхніх могил стояла почесна варта. Так було і в Луцьку, де при могилах кур'єрки Яніни Латалувни стояли на варті луцькі стрільчині. Завдяки стрільцям на місцях кривавих боїв у багатьох населених пунктах були встановлені хрести або меморіальні дошки.

У 1928 р. завдяки коменданту Рівненського округу Якубу Гофману відбулася виставка пам'яток легіонів, листівок, фотографій та нелегальної преси 1915–1918 рр.

У 1935 р. Волинський округ придбав знамениту «хату коменданта», в якій перебував Юзеф Пілсудський під час кривавих боїв, які довелося вести легіонам на Волині. Коли 12 травня 1935 р. після тривалої хвороби Юзеф Пілсудський помер, міста Волині охопила жалоба. Стрільці в усіх населених пунктах воєводства брали участь в організації траурних заходів, під час яких важливим елементом було складання присяги на вірність ідеям маршала. У день поховання Юзефа Пілсудського в королівських криптах на Вавелі у всіх підрозділах Стрілецького союзу відбулися жалобні церемонії. Кожен стрілецький повіт вислав свою делегацію на похорон до Кракова. Завдяки зусиллям стрільців у багатьох містах встановили пам'ятники Юзефу Пілсудському. На роковини смерті коменданта волинські стрілецькі підрозділи влаштували вечори пам'яті.

Стрілецький статут заповідав служити на благо Батьківщини. Щонайменше три години на тиждень потрібно було присвячувати конкретній громадській роботі. Завдяки цій ініціативі, особливо в невеликих містах, стрільці стали справжніми рушіями громадського життя. Важливою формою служіння Батьківщині були різні соціально-громадянські акції, зокрема конкурси колективної громадської діяльності. Волинські стрільці допомагали зводити школи, світлиці та народні будинки. Але це ще не все.

У Дубні мешканці околиць залізничної станції були вдячні за вітвар, який поставили у стрілецькій світлиці підрозділу «Дубно – Залізнична станція». А стрільці з Клесова долучилися до будівництва місцевого костелу, привізши 87 візків піску. Стрільці споруджували природні каплички та доглядали за ними. Вони ремонтували мури кладовищ, будували й відновлювали дороги, садили дерева на узбіччях. Навесні чи восени вони збирали каміння на полях, щоб викласти ними під'їзди до лісів чи залатати ями на місцевих дорогах. Взимку допомагали очищати дороги від снігу. Вони теж будували спортивні майданчики та стрільби-

ща. До прикладу, стрільці з Маневичів на громадських засадах у 1932 р. звели стрільбище та стадіон, обладнаний відповідно до найсучасніших технологічних досягнень. Планували побудувати дім освіти, в якому мали розміститися музей легіонерів, стрілецька світлиця, бібліотека та лекційно-театральна зала.

У свою чергу, стрільці зі Здобунова в 1934 р. брали участь у створенні міського парку та будівництві спортивного стадіону. У селах ремонтували колодязі та огорожі. Вони надавали допомогу під час польових робіт, а також безкорисливо працювали над меліорацією та регулюванням річок, поспішали з допомогою під час стихійних лих та різних надзвичайних ситуацій, демонструючи велику витривалість, працездатність та мужність. Завдяки пресі вся Польща дізналася про героїчний вчинок дубенського стрільця Яна Новачика, який врятував із вод Ікви трьох любителів водних видів спорту.

Стрільці виявляли не лише героїзм, а й жертівність. Коли в 1934 р. південні воєводства Речі Посполитої зазнали втрат від повені, стрільці з Дубенського повіту швидко зібрали для поводян 4142 злотих, 147 кг хліба та багато інших продуктів. Найбільше постаралися підрозділи «Дубно – Залізнична станція» та «Озеряни». Особливу активність виявив дубенський стрілецький оркестр, який давав концерти для збору пожертв («Стрільці Волині – жертвам повені», часопис «Strzelec», 1934, № 34, ст. 14).

Члени Стрілецького союзу брали участь у загальнодержавних акціях збору коштів, наприклад для Фонду національної оборони, а також були їх ініціаторами. У 1928 р. вони вирішили зібрати кошти, щоб відправити польську команду на Олімпійські ігри в Амстердам, оскільки виявилось, що сума, яку виділив польський уряд, була недостатньою. Під девізом «Із малих сум – великі гроші!» розпочався збір п'ятикопійчанних монет. Було підраховано: якщо в ньому братимуть участь усі стрілецькі підрозділи, то накопичена сума зможе покрити витрати на те, щоб відправити майже всю національну збірну Польщі на Олімпійські ігри. Одним із перших жертводавців був Ян Паłac, комендант округу «Волинь».

Стрільці збирали гроші й на підводний човен імені Маршала Пілсудського, тобто на легендарний підводний торпедний корабель «Orzeł» (укр. «Орел»). Завдяки коштам, зібраним стрільцями, у 30-х рр. у Варшаві з'явилося репрезентативне стрільбище імені Маршала Пілсудського, а в 1934 р. у IV Міжнародних авіаційних змаганнях (Challenge 1934) за честь Польщі боровся стрілецький літак «Piłsudczyk» (укр. «Пілсудчик»). У зборі коштів на території Костопільського повіту всіх випереджав підрозділ «Березне». Його керівник й одночасно вїт гміни Францішек Зборовський особисто продавав марки для збору коштів на літак, розпродавши протягом восьми годин усі, які йому виділило керівництво Стрілецького союзу в повіті.

(*Продовження в наступному номері*).

Małgorzata ZIEMSKA
Фото з волинської колекції Тadeusza Marcinkowskiego

На фото: 1–2. Траурні заходи у зв'язку зі смертю маршала Юзефа Пілсудського. Дубно, травень 1935 р. 3. Траурні заходи у зв'язку зі смертю маршала Юзефа Пілсудського. Попереду вінок від Стрілецького союзу в Дубні, травень 1935 р. 4. Олика. Стрілецький підрозділ на навчаннях. 5. Кіоск Стрілецького союзу в Олиці.

5

Polacy w czasie kwarantanny

Поляки на карантині

Представляємо kolejnego bohatera cyklu przygotowanego w ramach projektu Konsulatu Generalnego RP w Łucku «Україна. Polacy w czasie kwarantanny» – ks. Mariana Popielarza z Białobóżnicy w rejonie czortkowskim na Tarnopolszczyźnie.

Представляємо нашим Читачам наступного героя циклу, підготовленого в рамках проекту Генерального консульства РП у Луцьку «Україна. Поляки на карантині», – отця Мар'яна Попеляра з Білобожниці.

O sobie

Ksiądz w rzymsko-katolickiej parafii Św. Piotra i Pawła we wsi Białobóżnica w rejonie czortkowskim na Tarnopolszczyźnie.

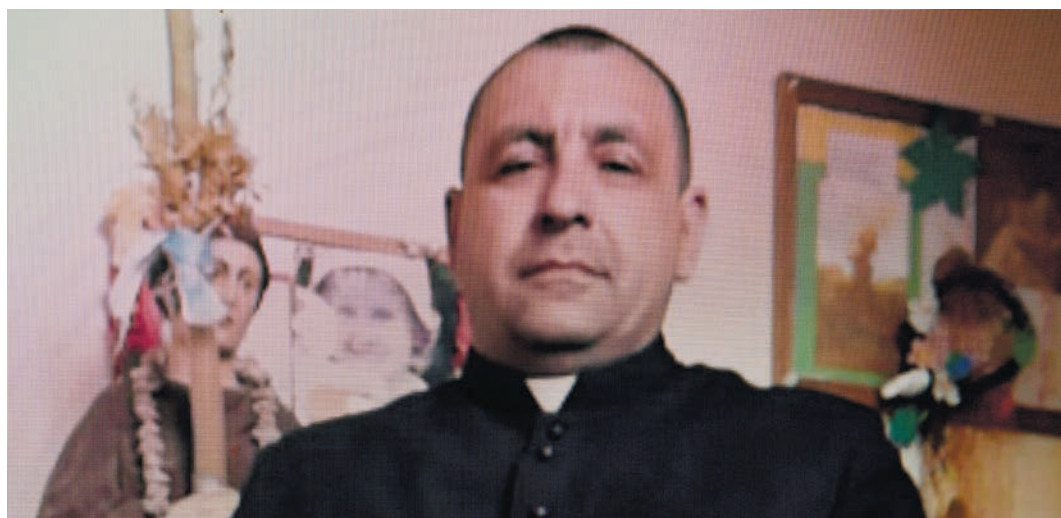
Kiedy byłem małym chłopcem moja babcia prowadziła mnie do Kościoła i tam narodziła się moja wiara. Artystyczną naturą obdarzyła mnie moja mama, która pracowała w Domu Kultury i z pewnością chciała, żebym poszedł w jej ślady. Dlatego też od dzieciństwa bywałem w teatrze, należałem do różnych kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży. Jednak wyruszyłem do Lublina, gdzie sześć lat studiowałem teologię w Seminarium Duchownym. Potem, gdy znajomi dowiedzieli się, że jestem księdzem, byli zaskoczeni.

Jestem dziekanem dekanatu Czortkowa, a także kapelanem wojskowym. Mamy także towarzystwo, w którym pomagamy osobom starszym i dzieciom z rodzin o niskich dochodach. Razem z ojcami misjonarzami często odwiedzamy starszych parafian. Oni są filarem wiary i uwielbiam z nimi rozmawiać. Te osoby nie powinny czuć się opuszczone i odizolowane od społeczeństwa. A dzieci są przyszłością wiary.

Czego pozbawiła mnie kwarantanna?

Na początku kwarantanny musiałem poinformować wiernych, że nie mogą chodzić do kościoła, a jedna babcia rozpłakała się i mówi: «Jak to? Przez 82 lata nikt jeszcze nie zabronił mi chodzić do kościoła!» Zaczęłam pełnić posługę kapłańską i głosić Słowo Boże za pośrednictwem Facebooka.

Czy kwarantanna jest znakiem od Boga? Czy Bóg ukarał ludzi? Nie jestem tego pewien. Kwarantanna wzmocniła wiarę. Wiem, że rodziny modlą się teraz w domu. Ojciec, który wrócił z pracy zarobkowej, teraz częściej widuje się z dziećmi, a dzieci uczą ojca modlić się...

Czego mnie nauczyła?

Naszą wioskę ominął koronawirus i wszyscy są zdrowi. Być może gospodynie domowe nie mogą na razie jeździć do Czortkowa sprzedawać mleko, ale to minie. W wiosce zawsze można sobie poradzić. Ogólnie radzę wszystkim: bądźcie optymistami, nie panikujcie! Życie samo nam podpowiada, co robić w pewnych momentach. Musimy tylko być uważni. Najważniejsze, aby nigdy nie utracić nadziei w Bogu. Wspierajcie ludzi, nie traćcie miłości do nich i róbcie przetwory!

Po kwarantannie

Chciałbym już przytulić moich parafian: babcię, dziadków i dzieciaki. Brakuje mi kontaktów na żywo i starszych ludzi, z którymi chciałbym rozmawiać o życiu. Czekam!

Rozmawiała Olena SZULHA
Fot. Walentyn KUZAN

Pro siebie

Nastоятель римо-католицької парафії Святых Петра і Павла в селі Білобожниця Чортківського району на Тернопільщині.

Моя бабуся водила мене маленьким у костел, де і зродилася моя віра. Артистичною натурою нагородила мене мама, яка працювала в будинку культури і, певно, хотіла, щоб я продовжив її діяльність. Я змалку був у театрі, займався в різних гуртках, але згодом вирушив до Любліна, де шість років вивчав теологію в духовній семінарії. Пізніше знайомі дивувалися, коли чули, що я священник.

Я декан Чортківського деканату, а також військовий капелан. Ми маємо товариство, яке допомагає літнім людям та дітям із мало-забезпечених сімей. Разом з отцями-місі-

нерами часто відвідуємо стареньких. Старші люди – опора віри, я дуже люблю з ними розмовляти. Вони не повинні почувати себе покинутими й ізольованими від суспільства. А діти – це майбутнє віри.

Чого позбавив мене карантин?

На початку карантину мені довелося сказати парафіянам, що до храму ходити не можна. Одна бабуся навіть розплакалася: «Як це? За 82 роки ніхто не забороняв мені ходити до костелу!» Я почав транслювати службу та доносити Слово Боже через Facebook.

Чи є карантин Знаком Божим? Чи Бог покарав людей? Я не впевнений. Карантин зміцнив віру. Знаю, що в родині зараз моляться вдома. Батько, який повернувся із заробітків, тепер бачить дітей, а діти вчать батька молитви.

Чого мене навчив карантин?

Наше село коронавірус оминув, усі здорові. Можливо, господіні не можуть їздити до Чорткова продавати молоко, але це все мине. В селі завжди можна собі дати раду. Я всім раджу: будьте оптимістами, не панікуйте! Життя саме підказує, як нам бути в певні часи, тільки потрібно бути уважним. Головне ніколи не втрачати надію на Бога. Підтримуйте інших, не втрачайте любові до інших людей і робіть закрутки!

Після карантину

Мрію обійняти своїх парафіян: бабусь, дідухів, дітей. Мені так бракує живого спілкування, старших людей, із якими я хотів би поговорити про життя. Чекаю!

Розмовляла Олена ШУЛЬГА
Фото: Валентин КУЗАН

W Tarnopolu zakończono rok szkolny

У Тернополі закінчили навчальний рік

Rok szkolny 2019/2020 w Szkole Języka Polskiego przy Polskim Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpsa w Tarnopolu dobiegł końca.

Ten rok był wyjątkowo trudny. Kwarantanna spowodowana pandemią zamknęła drzwi do szkoły, ale nie zamknęła procesu nauczania. Nauczyciele przenieśli się z klas do Internetu. Ze swoimi uczniami spotykali się na różnych portalach edukacyjnych i w taki sposób radzili sobie w okolicznościach, które powstały.

Dzięki wspólnej pracy, wytrwałości, życzliwości i wsparciu udało się przetrwać te nowe

wyzwania. Niestety, tym razem wręczanie świadectw uczniom nie odbywało się w tak uroczystej atmosferze jak w latach ubiegłych, ale mamy nadzieję, że w następnym roku szkolnym spotkamy się w tradycyjnych warunkach.

Marianna SEROKA,
nauczycielka skierowana do Tarnopola przez ORPEG
Fot. Oksana MLYNKO, Liliya KILBICKA

2019–2020 навчальний рік у школі польської мови при Польському центрі культури і освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі завершився.

Цей рік був винятково складним. Карантин, запроваджений у зв'язку з пандемією, зачинив двері до школи, хоча й не припинив навчального процесу. Учителі перейшли з класів до інтернету. Зі своїми учнями вони зустрічалися на різних платформах, продовжуючи викладати вже в нових умовах.

Завдяки спільним зусиллям, витривалості, доброзичливості й підтримці учні та вчителі

дали відповідь новим викликам. На жаль, цього разу вручення свідоцтв про закінчення навчального року відбувалося не в такій урочистій атмосфері, як раніше. Надіємося, що восени нам вдасться зустрітися на традиційних заняттях.

Марианна СЕРОКА,
учителька, скерована до Тернополя організацією ORPEG
Фото: Оксана МЛИНКО, Лілія КІЛЬБИЦЬКА

Sezon porządkowania tarnopolskich cmentarzy rozpoczęty

Розпочався сезон прибирання тернопільських кладовищ

W sobotę 23 maja członkowie Polonijnego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego w Tarnopolu porządkowali polskie mogiły na Cmentarzu Mikulinieckim. Akcję sprzątnięcia organizacja prowadzi od pięciu lat.

Mikuliniecki cmentarz jest największą nekropolią Tarnopola. Został założony w 1840 r. znajdują się tu groby zarówno polskie (między innymi cmentarz jezuitów), jak i ukraińskie czy nawet belgijskie. Spoczywają tu żołnierze, którzy zginęli w czasach II wojny światowej oraz podczas trwającej od 2014 r. wojny rosyjsko-ukraińskiej.

W 2017 r. pracy nad systematycznym porządkowaniem polskiej części cmentarza podjęli się wolontariusze akcji «Mogiłę pradziada ocal od zapomnienia», dzięki czemu sytuacja znacznie się poprawiła. Relacje z tych akcji można zoba-

czyć pod linkiem: www.studiowschod.pl/tag/cmentarz-mikuliniecki-w-tarnopolu/

Członkowie Polonijnego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego w Tarnopolu liczą na to, że w tym roku uda się kontynuować pracę także na kwaterach wojennych w Zborowie oraz cmentarzach w Mikulińcach, Berezowicy Wielkiej i Strusowie.

**Tekst i zdjęcia: Maryna WOJNOWA,
Polonijne Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe
w Tarnopolu**

У суботу, 23 травня, члени Тернопільського культурно-просвітницького полонійного товариства наводили лад на польських могилах на Микулинецькому кладовищі. Акцію прибирання цього цвинтаря вони проводять уже протягом п'яти років.

Микулинецьке кладовище – це найбільший некрополь у Тернополі. Його відкрили в 1840 р. Тут знаходяться польські (зокрема, єзуїтські), українські та навіть бельгійські поховання. На цвинтарі спочивають також солдати, які загинули під час Другої світової війни та на російсько-українській війні, що триває з 2014 р.

У 2017 р. за систематичне прибирання польської частини кладовища взяли участь учасники акції «Могилу прадида врятуй від забуття», завдяки чому ситуація значно покращилася. Більше

про ці акції можна дізнатися на сайті: www.studiowschod.pl/tag/cmentarz-mikuliniecki-w-tarnopolu/

Члени Тернопільського культурно-просвітницького полонійного товариства сподіваються, що в цьому році вдасться продовжити роботу й на воєнних похованнях у Зборові та цвинтарях у Микулинцях, Великій Березовиці і Струсові.

**Текст і фото: Марина ВОЙНОВА,
Тернопільське культурно-просвітницьке
полонійне товариство**

Учень з Луцька w finale Olimpiady Historii Polski

Учень із Луцька у фіналі Олімпіади з історії Польщі

Zakończyły się egzaminy II etapu IV Olimpiady Historii Polski dla Polonii i Polaków za granicą «W drodze do Niepodległości».

Do III etapu Olimpiady została zakwalifikowanych 30 osób, w tym 19 osób z Ukrainy. Łuck w ogólnopolskim finale Olimpiady będzie reprezentował Jarosław Andrijczuk – uczeń szkoły sobotnio-niedzielnej działającej przy Stowarzyszeniu Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu. Do zmagania z historią przygotowywał się pod opieką swojego nauczyciela Piotra Kowalika skierowanego do Łucka przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG).

W II etapie uczestniczyło 64 osoby z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Niemiec, Austrii, Holandii, Belgii, Francji i Grecji. Uczniowie z Niemiec, Austrii i Litwy zdawali egzaminy stacjonarnie przed wprowadzeniem ograniczeń kwarantanny, natomiast pozostali uczestnicy przystąpili do nich w trybie on-line. Pełną listę osób zakwalifikowanych do III etapu Olimpiady można znaleźć na stronie Fundacji Wolność i Demokracja.

Źródło: wid.org.pl

Zakończył się II etap IV Olimpiady z historii Polacji dla Polonii i Polaków za granicą «На шляху до незалежності».

Do III etapu olimpiady przeszli 30 uczestników, z czego 19 osób z Ukrainy. Łuck u ogólnopolskiego finału reprezentować będzie Jarosław Andrijczuk – uczeń суботньо-недільної школи, що діє при Товаристві польської культури на Волині імені Еви Фелінської. До олімпіади йому допомагав готуватися учитель Пётр Ковалік, скерований до Луцька Центром розвитку польської освіти за кордоном (ORPEG).

У II етапі взяли участь 64 особи з України, Білорусі, Литви, Німеччини, Австрії, Нідерландів, Бельгії, Франції та Греції.

Учні з Німеччини, Австрії та Литви здавали іспити II етапу традиційним способом, оскільки вони відбулися ще до запровадження карантину, натомість інші учасники приступили до них у режимі онлайн. Повний список осіб, котрі пройшли до III етапу олімпіади, можна знайти на сайті фонду «Свобода і демократія».

Головна нагорода для переможців Олімпіади з історії Польщі – зарахування до одного з аких вищих навчальних закладів, як Ягеллонський, Вармінсько-мазурський, Опольський університети чи Університет Марії Склодовської-Кюрі. Крім цього, для учасників III етапу передбачені цінні подарунки та кількадедна поїздка до Польщі.

Олімпіаду з історії Польщі для Полонії і поляків за кордоном влаштовує фонд «Свобода і демократія» з ініціативи Польського історичного товариства. Партнерами олімпіади є департамент співпраці з Полонією і поляками за кордоном у Міністерстві закордонних справ РП та ORPEG. Підтримку в її проведенні надають представництва МЗС РП та Інституту національної пам'яті Польщі.

Джерело: wid.org.pl

Losy nauczycieli z Kopraczówki: Wacław Arbesbauer

Долі вчителів із Копачівки: Вацлав Арбесбауер

Wacław Arbesbauer był jednym z kierowników szkoły w Kopraczówce. Źródłami informacji o nim są akta osobowe przechowywane obecnie w Państwowym Archiwum w Obwodzie Wołyńskim oraz informacje i dokumenty udostępnione przez jego prawnuka Tomasza Cholasia.

Wacław Arbesbauer urodził się 1 stycznia 1900 r. w Ładyżynie w powiecie hajsyńskim guberni podolskiej (obecnie rejon trościaniecki w obwodzie winnickim) w rodzinie Tadeusza i Walentyny z domu Pietrańskiej. Miał trzech braci: starszego Antoniego oraz młodszych Mariana oraz Henryka. Wacław uczęszczał do gimnazjum w Hajsynie. Razem z bratem Antonim służył w Wojsku Polskim podczas wojny polsko-bolszewickiej w latach 1919–1921. Po zakończeniu wojny bracia wstąpili na Politechnikę Lwowską. Wkrótce Wacław został skierowany do organizowania szkolnictwa na Wołyniu.

18 marca 1921 r. zaczął pracować w szkole w Krzemieńcu w gminie Rożyszcze w powiecie łuckim (obecnie rejon rożyszczeński). Już w lipcu tegoż roku został przeniesiony do Jednoklasowej Szkoły Podstawowej w Antonówce w tej samej gminie. Tam, 3 sierpnia 1924 r., ożenił się z miejscową mieszkanką Antoniną Gagalską, z którą miał troje dzieci: Romualda (ur. w 1928 r.),

Tadeusza (ur. w 1926 r., zmarł w 1927 r.) oraz Zygmunta (rok urodzenia nie jest nam znany). W tym samym roku Wacława Arbesbauera skierowano do Kopraczówki, gdzie został kierownikiem Dwuklasowej Szkoły Podstawowej.

W Kopraczówce Wacław pracował niedługo. Ślub z mieszkanką Antonówki Inspektorat Szkolny uznał za niedopuszczalny, ponieważ nie pasowało to do ówczesnego wizerunku moralnego nauczyciela. Usprawiedliwiając się przed inspektorem Wacław napisał: «Zawiadamiam Inspektorat Szkolny, iż nie wiedziałem o tem, że przed ożenieniem się powinien byłem prosić pozwolenia u władz swoich, ożeniłem się bez pozwolenia». W związku z powyższym 27 listopada 1924 r. Arbesbauer został przeniesiony do jednoklasowej szkoły w kolonii Balarka w gminie Silno (obecnie rejon kiwerekki). Natomiast do Kopraczówki skierowano nauczyciela z Balarki Franciszka Skwarłę – jak wynika z wyjaśnienia inspektoratu zrobiono to w związku z podobnymi przyczynami.

Вацлав Арбесбауер був одним із керівників школи в Копачівці. Джерелами інформації про нього стали його особова справа, яка зберігається в Державному архіві Волинської області, та відомості й документи, котрими з нами поділився його правнук Томаш Холась.

Народився Вацлав Арбесбауер 1 січня 1900 р. у Ладжині, що в Гайсинському повіті на Вінничині (нині Тростянецький район), у родині Тадеуша та Валентини (дівоче прізвище – Петраńska). У Вацлава було ще троє братів: старший Антоній, менші Мар'ян і Генріх. Вацлав навчався в гімназії у Гайсині. Разом з Антонієм служив у Польському війську під час польсько-більшовицької війни 1919–1921 рр. Після демобілізації обоє братів вступили до Львівської політехніки. Згодом Вацлава скерували займатися організацією шкільництва на Волині.

18 березня 1921 р. він почав учителювати в Кременці Рожищенської гміни Луцького повіту (нині Рожищенський район). Проте вже в липні того ж року його перевели до однокласної початкової школи в Антонівці тієї ж гміни. Там 3 серпня 1924 р. він одружився з місцевою мешканкою Антоніною Гагальською. У подружжя народилися троє синів:

Ромуальд (1928 р. н.), Тадеуш (1926 р. н., помер у 1927 р.) та Зигмунт (рік народження нам не відомий). Того ж року Вацлава Арбесбауера перевели до Копачівки, де він став керівником тодішньої Двукласної початкової школи.

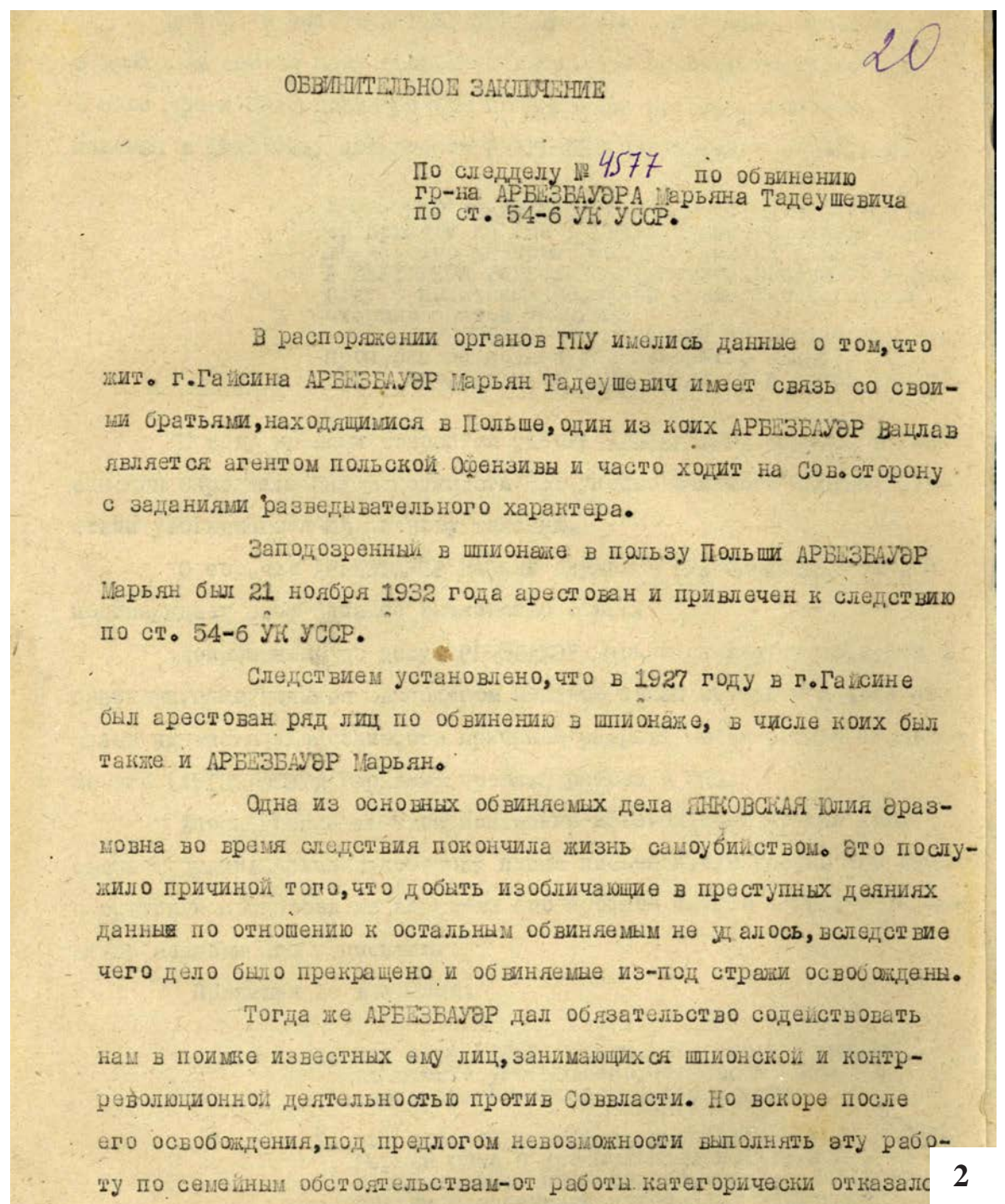
У Копачівці Вацлав учителював недовго. Одруження з місцевою жителькою в Антонівці видалося неприпустимим Шкільному інспекторату, адже не відповідало тогочасному моральному становищу вчителя. Пояснюючи свої дії, Вацлав у листі до інспекторату писав: «Я не знав, що перед одруженням повинен був просити дозволу у свого керівництва. Одружився без дозволу». Як наслідок, 27 листопада 1924 р. його перевели до однокласної школи в колонії Баларка у гміні Сильне (нині Ківерцівський район). Натомість вчителя з Баларки, Францішека Скварло, направили до Копачівки, судячи з пояснення інспекторату, через такі самі причини.

Wierszowane zażalenie

(podajemy zachowując oryginalną pisownię, w tym literówki i błędy)

Przed wojną światową, kiedy moskał władał
To dla naszych ojców strogo zapowiadał
Dzieci uczyć w domu w polskim języku
Niewolno nikomu ani gdzieś w kąciuku
Uczyli się w domach w ciemnych kątach Boże
I niejednen z ojcuw w więźniu siedział może
Lecz dążyli szczerze by dzieci wykształcić
Żeby młode serca niemugł moskał zgwałcić
Dziś już mamy wolę oświata się szerze
Ale czyż niestety tylko w wyżej swerze
A ten biedny polak co to mieszka nawsi
Krzywdzony był obcemi i krzywdzo go nasi
Czy też brak oświaty czy zdolniejszych ludzi
Czy miłości bratniej co się serca budzi
Żeby nas polaków krzywdzić tak haniebnie
Kiedy nas tu garstka i jesteśmy biedni
Takim kierownikiem jak unas w Kopraczuwce
Można by traktować innych wyznań w szkółce
A nie w naszej szkole co są tetki dzieci
Co kolwiek tez w sercach polska miłość świeci
Trzeba nam człowieka zeby był tak zdolny
Żeby nas też ojców zebrał w czas tak wolny
O budowie szkoły coś kolwiek zachęcił
Żeby prędzej lokal szkolny z cudzych kąt wykręcił
Wiec prosimy najuprzejmiej pana szkół zwierzchnika
Proszę wysłać jak najprędzej innego kierownika
Jeżeli pana inspektora ta skarga nie wzbudzi
Będziemy się zalic gdzie są wysze ludzie.
Przepraszam ze pisanie bez kresek i przecinku
Bo szkół zadnych nie posiadamy, uczyłem się nakominku
W naszego pana kierownika taka jest to wada
Ze codziennie po zajęciach na rower usiada,
Pędzi wiarst dwadzieścia do swej żony czciga
Nam stakiego wykształcenia pozostaje figa
Zawždy rano gdy powruci dumny swej ochocie
A płaszcz rower, razem wszystko wylapano w błocie
Doczyszcznienia dzieci zmusza sam chwilkę spoczywa
W czasie lekcji to dziatwa szaleje jak zywa
Niechce pisać dalej kończe te wyrazy
Prosze nie mieć donas żadnej złej urazy.

1

2

През prawie cztery lata Waclaw Arbesbauer pracował w Balarce. 21 maja 1928 r., po złożeniu wniosku do Inspektoratu Szkolnego, przeniósł się do Kopaczówki, gdzie znowu został kierownikiem szkoły. Co prawda po powrocie nauczyciel lekceważył swoje obowiązki, odwoływał zajęcia, często nawet nie otwierał szkoły. Dowiadujemy się o tym z licznych zażaleń wysłanych przez mieszkańców Kopaczówki do władz szkolnych. Pisali w nich, że Waclaw Arbesbauer zamiast prowadzić lekcje jeździ rowerem do swojej żony mieszkającej w kolonii Antonówka, a dzieci w międzyczasie rzucają kamieniami w samochody, używają obrzydliwych słów i rozbijają sobie głowy. Poza tym, nauczyciela oskarżano o to, że zaczynał zajęcia 40 minut później, zapisywał w dzienniku wymyślone tematy i wcześniej kończył lekcje.

Następnie mieszkańcy Kopaczówki dodali do zwykłych skarg wierszowane zażalenie (patrz str. 10).

Waclaw Arbesbauer odpowiadając na wszystkie zarzuty usprawiedliwiał się, że lekcje odwoływał tylko z przyczyn poważnych, kiedy załatwiał sprawy szkolne, tematy przeprowadzonych zajęć zawsze zapisywał do dziennika i codziennie prowadził co najmniej 5 godzin lekcji.

W swoim usprawiedliwieniu napisał: «Zeznanie stróża szkolnego stwierdzające prowadzenie naukę dzienną tylko 4 godziny jest fałszywe, ponieważ takowy zegarka nie posiada, a czas określa przy pomocy słońca. Na punkt trzeci jakoby miałem nie dozorować dziatwę w czasie przerw, zaznaczam, iż skarga owa pochodzi najprawdopodobniej ze strony również stróża szkolnego, któryby chciał wiedzieć dziatwę szkolną przez cały czas dnia nauki siedzących jak posągi kamienne, ponieważ przy najmniejszym ruchu takowej, w tak ciasnej sali szkolnej i bez podwórza szkolnego prędko się śmieci i zanieczyszcza się sala. Stróża owego upominałem niejednokrotnie o częściej uporządkowanie sali, lecz odpowiadał mi, że on ma wyznaczone czynności dotyczące się stróża w umowie z Urzędem Gminnym, którą nawet mi pokazał i rzecz dziwna, bo 2 razy rocznie ma być bielona sala i 2 razy miesięcznie podłoga myta, co uważam za bardzo mało w tak ciasnej sali i przy tak licznej liczbie dzieci, a co nawet będąc w Kopaczówce sam Pan Inspektor stwierdzić może. Stróżowie w powierzonej mi szkole upomnienia moi nie podobały się, więc wystarczyło mu słowo rzecz niektórym nieprzychylnym mi rodzicom dziatwy, a swym współziomkom, aby skargę ową przed Panem Inspektorem wyłuszczyć. Przyczem zaznaczam, iż przy niedozorowaniu dziatwy i zaniedbywaniu swych obowiązków podczas przerw mogłyby wyniknąć skutki dość niemiłe: jak uszkodzenie szyb w oknach lub nawet uszkodzenia na ciele samej-że dziatwy, czego u mnie przez cały rok szkolny nie zdarzyło się».

Zażalenia rodziców w końcu stały się silniejszym argumentem i 31 sierpnia 1929 r. Waclaw Arbesbauer został zwolniony, nigdy później nie pracował już jako nauczyciel. W tym też roku przyznano mu Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Po zakończeniu działalności pedagogicznej Waclaw Arbesbauer razem z żoną Antoniną mieszkał w kolonii Antonówka niedaleko Rożyszcza, prowadził gospodarstwo rolne, uruchomił także mleczarnię. Utrzymywał przyjacielskie kontakty z sąsiadami Ukraińcami. Taki stan trwał do 1939 r.

Według wspomnień jego syna Romualda, 17 września 1939 r., kiedy Waclaw Arbesbauer wracał z Łucka, jego dom obrabowano, a on sam został zamordowany na centralnej ulicy Rożyszcza w obecności żony i synów. Mordercami ojca, jak

wspominał syn, byli «ukraińscy nacjonalisci», natomiast miejscowi krajoznawcy twierdzą, że byli to cywile z czerwonymi opaskami oraz z bronią w ręku, którzy akurat w niedzielę, 17 września, liczenie pojawili się na ulicach Rożyszcza.

Po śmierci Waclawa Arbesbauera jego żoną i synów ukrywali Ukraińcy w Antonówce. Później rodzina przeniósła się do Warszawy. W 1948 r. Antonina Arbesbauer oraz jej synowie Romuald i Zygmunt zostali zmuszeni do zmiany nazwiska, jako zbyt niemieckiego, na podstawie Dekretu z dnia 10 listopada 1945 r. o zmianie i ustalaniu imion i nazwisk. Arbesbauerowie stali się wówczas Adamskimi. Antonina Arbesbauer zmarła w 1987 r. W latach 90. zmarli synowie Romuald i Zygmunt, którzy zostawili po sobie wnuków i prawnuków.

Opracowałem również sprawę karną Mariana Arbesbauera (ur. w 1902 r.) – młodszego brata bohatera tej publikacji. Wynika z niej, że mieszkał w Hajsynie na terenie USRR, pracował w miejscowym oddziale Państwowego Zarządu Politycznego (GPU), później był głównym księgowym w fabryce warzyw i owoców.

5 grudnia 1932 r. Marian Arbesbauer został aresztowany. Zarzucano mu podtrzymywanie kontaktów z bratem Waclawem, który w materiałach sprawy karnej nazywany jest «agentem polskiego wywiadu». W trakcie przesłuchań śledczy wielokrotnie pytał Mariana o jego kontakty z braćmi oraz o to, czym się w Polsce zajmowali. Więzień odpowiadał, że młodszy brat Henryk mieszkał w Niemczech, był mierniczym, najstarszy Antoni – we Lwowie, gdzie pracował w miejscowym urzędzie pracy, natomiast z Waclawem ani on, ani matka, również mieszkająca w Hajsynie, nie korespondowali, w związku z czym nic nie wiedzieli o tym, czym się zajmował. Matka korespondowała tylko z Antonim, który również nie posiadał żadnych informacji o Waclawie. Podczas kolejnych przesłuchań Marian podkreślał, że miał napięte stosunki z braćmi, którzy wiedzieli, że pracował w GPU.

Akta sprawy karnej Mariana Arbesbauera zawierają informacje dotyczące Waclawa Arbesbauera jako polskiego szpiega. Zaznacza się np., że były nauczyciel przekraczał granicę radziecko-polską w celach szpiegowskich. Miał m.in. wykonać jakieś zadanie w Humaniu. Podobno poinformował o tym niejaki Repulenko, kolega Waclawa z gimnazjum w Hajsynie, który później został rozstrzelany.

W 1932 r. Marian Arbesbauer został uwięziony nie po raz pierwszy. W 1928 r. aresztowano go w zbiorowej sprawie z zarzutami o szpiegowanie dla Polski. Trzy tygodnie później został wypuszczony na wolność, ponieważ osoba, która była główną podejrzaną w tej sprawie, popełniła samobójstwo. Po raz drugi Mariana aresztowano w 1930 r., wówczas również trzymano go w areszcie trzy tygodnie. W 1932 r. Marian Arbesbauer został aresztowany po raz ostatni. Na mocy decyzji Kolegium Specjalnego przy GPU USRR z dnia 2 marca 1933 r. skazano go na trzy lata zsyłki na północ ZSRR. Jego dalsze losy nie są nam znane. Marian Arbesbauer został zrehabilitowany.

Serhij JANISZEWSKI,
Kopaczówka

Na zdjęciach: 1. Wierszowane zażalenie. 2. Akt oskarżenia w sprawie Mariana Arbesbauera. Państwowe Archiwum w Obwodzie Winnickim. 3. Fotografia Waclawa Arbesbauera z legitymacji nauczycielskiej. Lata 20. Zdjęcie z akt osobowych przechowywanych w Państwowym Archiwum w Obwodzie Wołyńskim. 4. Waclaw i Antoni Arbesbauer. Zdjęcie udostępnił autorowi Tomasz Cholaś, prawnuk Waclawa Arbesbauera. 5. Marian Arbesbauer. Zdjęcie z akt sprawy karnej przechowywanej w Państwowym Archiwum w Obwodzie Winnickim.

Maiже чотири роки Вацлав Арбесбауер працював у Баларці. 21 травня 1928 р., написавши письмове прохання до Шкільного інспекторату, він перебрався до Копачівки, де знову став керівником школи. Щоправда, повернувшись, учитель нехтував своїми обов'язками, не проводив занять та й узагалі часто не відчиняв школи. Принаймні про це ми довідуємося з численних скарг місцевих мешканців надісланих до освітніх органів. У них вони розповідали, що Вацлав Арбесбауер замість того, щоб проводити уроки, їздить велосипедом до своєї дружини в колонію Антонівка, а діти тим часом кидають каміння в автомобілі, вживають погані слова і б'ють одне одному голови. Крім того, вчителя звинувачували в тому, що він розпочинав заняття із запізненням на 40 хвилин, записував у журнал уроків вигадані теми і раніше відпускав учнів.

Згодом мешканці Копачівки ще й прикрасили лист цікавою віршованою скаргою (див. ст. 10).

Вацлав Арбесбауер переконував, що нібито уроки відміняв тільки з поважних причин, коли був відсутнім у шкільних справах, теми проведених занять завжди записував до журналу й щодня проводив 5 годин уроків і більше.

Виправдовуючись, він писав: «Показання шкільного сторожа щодо зменшення кількості занять до 4 годин на день неправдиві, тому що він годинника не має, а час визначає по сонцю. На пункт третій, нібито я не дивлюся за дітьми під час перерв, зазначу, що скаргу написав, найправдоподібніше, також шкільний сторож, який хотів би бачити, як школярі цілий навчальний день сидять, немов кам'яні статуї, тому що при найменшому русі в тісній шкільній кімнаті і без шкільного подвір'я швидко забруднюється клас. Сторожа я неодноразово просив частіше прибирати приміщення. На це він відповідав, що має визначені обов'язки сторожа, записані в договорі з гмінним самоврядуванням, який навіть мені показав. І дивна річ, бо два рази на рік клас потрібно білити, а два рази на місяць – мити підлогу, що, здається, дуже мало як на таку тісну кімнату і таку велику кількість дітей. Ви, пане інспекторе, можете в цьому впевнитися під час відвідин Копачівки. Сторожеві доручення мені школи мої зауваження не подобалися, тож вистачило йому сказати кілька слів деяким неприхильним до мене батькам, своїм односельцям, щоб представити скаргу пану інспектору. Причому зазначу: якби я не дивився за дітьми і занедбував свої обов'язки, під час перерв могли би виникати досить неприємні інциденти, такі, як вибиті шиби у вікнах чи навіть uszkodження на тілі самих дітей, чого впродовж цілого шкільного року не було».

Зрештою, батьківські скарги стали сильнішим аргументом – уже 31 серпня 1929 р. Вацлава Арбесбауера звільнили, після чого він більше не вчителював. Того ж року його нагородили медаллю 10-річчя Незалежності Польщі. Після закінчення педагогічної діяльності Вацлав Арбесбауер разом із дружиною Антоніною жив у колонії Антонівка, недалеко від Рожища. Там займався сільським господарством, заснував молочно-підтримував дружні зв'язки із сусідами-українцями.

Згідно зі спогадами його сина Ромуальда, 17 вересня 1939 р., коли Вацлав Арбесбауер повертався з Луцька, будинок сім'ї пограбували, а самого Вацлава вбили на центральній вулиці Рожища на очах у дружини та синів. Вбивцями, як згадував син, були «українські націоналісти». Натомість місцеві краєзнавці

стверджують, що це були цивільні люди з червоними пов'язками та зі зброєю в руках, велика кількість яких з'явилася на вулицях Рожища саме в неділю, 17 вересня.

Після загибелі Вацлава Арбесбауера його сім'ю переховували українці в Антонівці. Згодом родина виїхала до Варшави. У 1948 р. Антоніна Арбесбауер із синами Ромуальдом та Зигмунтом була змушена змінити прізвище як занадто німецьке на підставі декрету від 10 листопада 1945 р. «Про зміну імен та прізвищ». Відтоді Арбесбауери стали Адамськими. Дружина Вацлава Антоніна померла у 1987 р. У 1990-х померли сини Ромуальд та Зигмунт, лишивши по собі онуків та правнуків.

Ми опрацювали також кримінальну справу Мар'яна Арбесбауера (1902 р. н.), меншого брата героя цієї публікації. Він жив у Гайсині, на підконтрольній СРСР території, працював у місцевому відділі Державного політичного управління (ДПУ), пізніше на місцевому заводі на посаді головного бухгалтера.

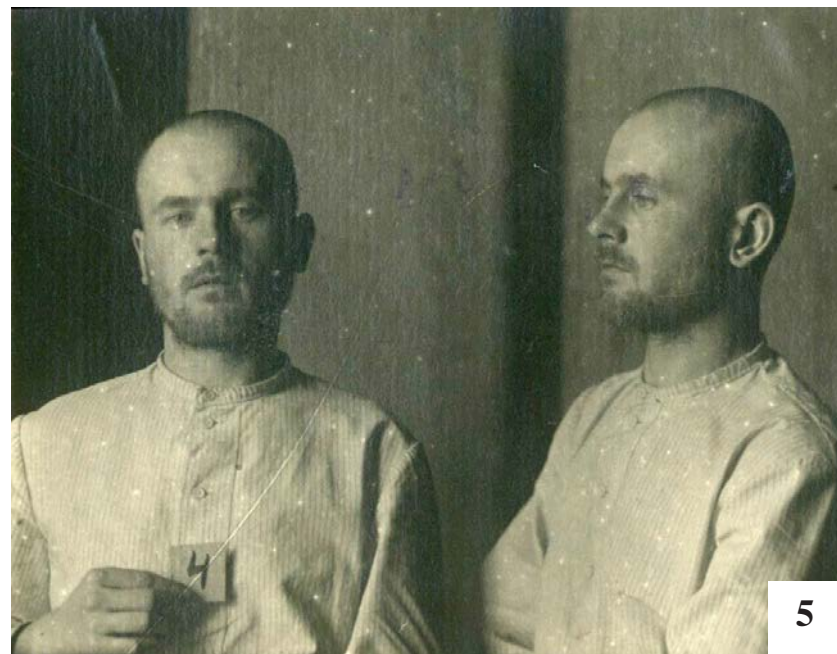
5 грудня 1932 р. Мар'яна Арбесбауера арештували. Його звинувачили в тому, що він підтримував зв'язок із братом Вацлавом, якого в кримінальній справі називають «агентом польської розвідки». Під час допиту слідчий активно розпитував Мар'яна про зв'язок із братами та їхню діяльність у тогочасній Польщі. Арештований відповідав, що менший брат Генріх проживав у Немирові, де був землеміром, найстарший Антоній – у Львові, працював на місцевій біржі праці, а з Вацлавом ні він, ні мати, яка також мешкала в Гайсині, листування не вели, тож про його життя нічого не знали. Мати листувалася лише з Антонієм, який теж не знав нічого про Вацлава. В інших показах Мар'ян зазначав, що мав напружені відносини з братами, бо їм було відомо, що він працював у ДПУ.

Цікаво, що у кримінальній справі Мар'яна Арбесбауера зібрано інформацію про Вацлава Арбесбауера як про польського шпигуна. Зазначається, наприклад, що колишній учитель переходив радянсько-польський кордон із завданнями шпигунського характеру. Зокрема, мав завдання в Умані. Про це нібито повідомляв колишній однокласник Вацлава із гімназії в Гайсині Репуленко, якого згодом розстріляли за шпигунство.

Арешт у 1932 р. не був першим для Мар'яна Арбесбауера. У 1928 р. його затримали в колективній справі зі звинуваченнями у шпигунстві на користь Польщі. Через три тижні його відпустили, бо головна підозрювана у справі покінчила життя самогубством. Ще раз його затримали в 1930 р., тоді він також перебував під арештом впродовж трьох тижнів. Арешт 1932 р. став для Мар'яна Арбесбауера останнім. Згідно з рішенням Особливої наради при колегії ДПУ УСРС від 2 березня 1933 р., засуджений до трьох років заслання на півночі СРСР. Подальша його доля нам не відома. У 1990 р. реабілітований Військовою прокуратурою Прикарпатського військового округу.

Сергій ЯНИШЕВСЬКИЙ,
Копачівка

На фото: 1. Віршована скарга на Вацлава Арбесбауера. 2. Обвинувальний висновок зі справи Мар'яна Арбесбауера. Державний архів Вінницької області (ДАВіО). 3. Фотокартка Вацлава Арбесбауера з посвідчення вчителя. 1920-ті рр. Фото особової справи, що зберігається в Державному архіві Волинської області. 4. Вацлав та Антоній Арбесбауери. Фото авторів надав Томаш Холась, правнук Вацлава Арбесбауера. 5. Мар'ян Арбесбауер. Фото з кримінальної справи. ДАВіО.

Owocna wiosna dla tarnopolskich uczniów

Активна весна для тернопільських учнів

Jarosław Wojnow, uczeń szkółki sobotniej działającej przy Polonijnym Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym w Tarnopolu, został wyróżniony w XI edycji konkursu «Być Polakiem».

W utworze konkursowym Jarosław Wojnow pisał o trzech sposobach solidaryzowania się. Przede wszystkim o porządkowaniu polskich cmentarzy jako o akcji solidaryzowania się z Polakami mieszkającymi poza granicami Polski oraz o pamięci dla zmarłych poprzez współpracę między żyjącymi. Pisał o wymianach uczniów służących nawiązaniu przyjaźni między pokoleniem młodych. Poruszył także temat solidarności z Polską Polaków w starszym wieku mieszkających na Ukrainie, którzy zachowali polski język i tradycje. Prowadząc rozważania o solidaryzowaniu się uczeń podawał przykłady działalności Polonijnego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowe w Tarnopolu.

Organizatorami Konkursu «Być Polakiem» są: Stowarzyszenie «Wspólnota Polska», Polska Macierz Szkolna w Wielkiej Brytanii oraz Fundacja «Świat na Tak». Jest on przeznaczony dla dzieci i młodzieży pochodzenia polskiego, mieszkających poza granicami Polski. W 40. rocznicę rejestracji NSZZ Solidarność tematem Konkursu była solidarność jako symbol odpowiedzialności, jedności i współpracy.

Warto dodać, że ta wiosna była dość owocna dla uczniów szkoły sobotniej działającej przy Polonijnym Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym w Tarnopolu. Uczestniczyli w konkursie kartek wielkanocnych zorganizowanym przez Konsulat Generalny w Łucku, a także w przeprowadzonych przez Fundację Wolność i Demokracja konkursach na najlepszą pisanek (również został wyróżniony

Jarosław Wojnow) oraz na najlepszą kartkę z życzeniami dla wszystkich rodaków (w tym konkursie została wyróżniona uczennica PSKO Kasia Urbańska). Wystali swoje prace także na konkurs esejów zorganizowany przez Szkołę Językową Glossa oraz na konkurs literacki realizowany przez Fundację Świętego Jordana w Krakowie. Ponadto członkowie Stowarzyszenia tradycyjnie wzięli udział w Polonijnym Dyktandzie z Języka Polskiego.

Maryna WOJNOWA,
Polonijne Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe
w Tarnopolu

Ярослава Войнова, учня суботньої школи, що діє при Тернопільському культурно-просвітницькому полонійному товаристві, відзначили під час XI конкурсу «Бути поляком».

прикладі діяльності Тернопільського культурно-просвітницького полонійного товариства.

Організаторами конкурсу «Бути поляком» є товариство «Польська спільнота», Польська шкільна матір у Великобританії та фундація «Світ на так». У ньому можуть брати участь діти та молодь польського походження, котрі мешкають за межами Польщі. В 40-ву річницю створення Незалежної самоврядної професійної спілки «Солідарність» темою конкурсу була солідарність як символ відповідальності, єдності та співпраці.

Варто додати, що ця весна була доволі активною для учнів суботньої школи, яка діє при Тернопільському культурно-просвітницькому полонійному товаристві. Вони брали участь у конкурсі великодніх листівок, організованому Генеральним консульством РП у Луцьку, а також у проведених фундацією «Свобода і демократія» змаганнях за найкращу писанку (теж відзначили Ярослава Войнова), найкращу листівку з побажаннями для всіх поляків (у цьому конкурсі відзначили ученицю товариства Катерину Урбанську). Свої роботи діти вислали на конкурс есеїв у мовній школі «Glossa» та літературний конкурс, реалізований Фундацією Святого Йордана у Кракові. Окрім цього, члени товариства традиційно взяли участь у диктанті з польської мови.

Марина ВОЙНОВА,
Тернопільське культурно-просвітницьке
полонійне товариство

XXX Wschodnia Szkoła Letnia

XXX Східна літня школа

Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego prowadzi nabór do Jubileuszowej XXX Wschodniej Szkoły Letniej, która odbywać się będzie w dniach 7–21 września 2020 r.

Центр Східноєвропейських студій Варшавського університету проводить набір на ювілейну XXX Східну літню школу, котра триватиме 7–21 вересня 2020 р.

Warunki uczestnictwa:

1. XXX Jubileuszowa Wschodnia Szkoła Letnia odbędzie się w dniach 7–21 września w Warszawie i Lwowie. 21–23 września we Lwowie odbędzie się Zjazd Absolwentów WSL.

2. Szkoła przeznaczona jest dla słuchaczy z krajów Europy Środkowej i Wschodniej, Bałkanów, Azji Środkowej i Kaukazu. Ma na celu umożliwienie poznania stanu nauki, nowych środowisk i wybitnych naukowców, zdobycie orientacji w zasobach archiwów i bibliotek polskich. Szkoła nie daje możliwości samodzielnej pracy badawczej, przygotowuje raczej słuchaczy do przyszłych, dłuższych pobytów naukowych w Polsce.

3. Pełnoprawnymi uczestnikami Szkoły mogą być wyłącznie cudzoziemcy, absolwenci studiów wyższych, prowadzący własne badania naukowe, którzy nie przekroczyli 35. roku życia.

4. Od kandydatów wymaga się znajomości dwu języków wykładowych Szkoły: polskiego i angielskiego, obu w stopniu pozwalającym na rozumienie i korzystanie z wykładów.

5. Preferowane będą kandydatury osób specjalizujących się w tematyce historii i współczesności Europy Wschodniej, zwłaszcza XIX–XXI w., a także rozpadu komunizmu i transformacji krajów regionu.

6. Program XXX Szkoły składa się z serii wykładów, objazdów naukowych, zawiera także prezentacje instytucji, archiwów i bibliotek naukowych. Słuchacze, którzy spełnią wszystkie przewidziane programem wymagania, 21 września otrzymają «Dyplom Wschodniej Szkoły Letniej».

7. Kandydaci spełniający merytoryczne warunki pełnego uczestnictwa mogą ubiegać się

o dofinansowanie na pokrycie całości lub części (zależnie od kraju pochodzenia) kosztów pobytu w Szkole (hotel, wyżywienie, wykłady, materiały, objazdy naukowe) oraz na dofinansowanie kosztów dojazdu.

Dokumenty:

1. Kandydaci proszeni są o nadesłanie następujących dokumentów na adres: wsl.studium@uw.edu.pl

- wypełniony kwestionariusz Szkoły,
- podanie o przyjęcie, zawierające opis prac i zainteresowań naukowych, oraz temat referatu,
- curriculum vitae wraz z fotografią,
- wykaz wszystkich publikacji naukowych,
- dwie opinie badaczy problematyki, którą kandydat się zajmuje (jeśli to możliwe – jedna z Polski),
- kopia dyplomu ukończenia pełnych studiów wyższych.

2. Termin nadsyłania kompletu dokumentów upływa 10 czerwca 2020 r.

3. Rozpatrywane będą wyłącznie podania zawierające komplet wymaganych dokumentów. Podanie o przyjęcie i kwestionariusz winny być przygotowane w języku polskim, a curriculum vitae w języku angielskim.

Zaproszenie:

Kandydaci zakwalifikowani do Szkoły otrzymają formalne imienne zaproszenie, wystosowane przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego ok. 30 czerwca 2020 r., o czym zostaną powiadomione konsulaty RP.

Źródło: studium.uw.edu.pl

Умови участі:

1. Ювілейна XXX Східна літня школа відбудеться 7–21 вересня у Варшаві та Львові. 21–23 липня у Львові пройде з'їзд випускників Східної літньої школи.

2. Школа проводиться для слухачів із країн Східної та Центральної Європи, Балкан, Центральної Азії та Кавказу. Мета проведення – можливість ознайомлення із ситуацією в науковій галузі, знайомство з новим оточенням і видатними вченими, оцінка ресурсів польських архівів і бібліотек. Школа не надає можливості для самостійної дослідницької діяльності, а тільки готує слухачів до майбутнього тривалішого навчального візиту в Польщі.

3. Учасниками школи можуть бути виключно іноземці, випускники вищих навчальних закладів, які проводять власні наукові дослідження і не досягли 35 років.

4. Кандидати повинні володіти двома мовами школи, якими проходять лекції, польською та англійською, на рівні, достатньому для розуміння занять та участі в них.

5. Перевага надаватиметься кандидатам, які вивчають історію та сучасність Східної Європи, особливо XIX–XXI ст., а також період краху комунізму і трансформації країн регіону.

6. Програма XXX Східної літньої школи складається із циклу лекцій та навчальних турів, включає презентації інституцій, архівів і наукових бібліотек. Слухачі, які виконують усі визначені програмою вимоги, 21 вересня 2020 р. отримають диплом Східної літньої школи.

7. Кандидати, які дотримуються основних умов повноцінної участі, можуть подавати за-

явку на фінансування, щоб покрити повністю або частково (залежно від країни походження) вартість перебування в школі (готель, харчування, лекції, матеріали, навчальні тури) та доїзду.

Документи:

1. Кандидатам необхідно надіслати на адресу wsl.studium@uw.edu.pl такі документи:

- заповнена анкета школи,
- заява про прийняття з описом робіт і наукових інтересів, а також темою реферату,
- резюме (curriculum vitae) з фотографією,
- перелік всіх наукових публікацій,
- два відгуки дослідників проблематики, якою займається кандидат (якщо це можливо, то один із Польщі),
- копія диплому про закінчення вищого навчального закладу.

2. Термін надсилання комплексу документів закінчується 10 червня 2020 р.

3. Будуть розглядатися тільки заявки з повним комплектом документів. Заяву та анкету необхідно подавати польською мовою, а резюме – англійською.

Запрошення:

Кандидати, які пройшли відбір до школи, отримають офіційне персональне запрошення, видане Центром Східноєвропейських студій Варшавського університету, приблизно 30 червня 2020 р., про що будуть повідомлені польське консульства.

Джерело: studium.uw.edu.pl

Krótką rozprawka na temat chodzenia

«2 plus 1» – zespół popularny niegdyś ogromnie, wyśpiewywał z wielkim zaangażowaniem: «Iść, ciągle iść w stronę Słońca (...)» i wydawać by się mogło, że nie ma na świecie prostszej rzeczy niż chodzenie.

W zależności od rozgarnięcia indywidualnego, przeciętnie po kilku miesiącach życia, udaje się nam łapać pion na czas nieco dłuższy niż dwie sekundy. Wydarzeniu temu towarzyszy zazwyczaj ogólny aplauz oraz radość wielka całej rodziny. Wprawdzie niektórzy w wieku późniejszym umiejętność tę zatracają, czasem tylko na chwilę, ale ku szczęściu własnemu tudzież otoczenia, po kilku godzinach obowiązkowego relaksu odzyskują panowanie oraz władzę nad nogami swymi.

Normalnie podczas chodzenia stawiamy stópkę za stópką, nogę za nogą i pochłaniamy przestrzeń w okamgnieniu. Wydawałoby się, że to wszystko i właściwie niczego ciekawego w tej kwestii nie odnajdziemy. Nic bardziej mylnego.

Dla porównania odwołajmy się do konia. Zwierzę piękne a mądre, cztery nogi posiadające, może tylko stępem, kłusem, galopem oraz cwałem się poruszać. A człowiek? Niespodzianka! Człowiek, oprócz tego, że truchta, biega, pędzi i ściga się z wiatrem, może także zachodzić w głowę, po co z tym wiatrem w zawody staje, albowiem potencjalnie, w przeciwieństwie do konia, taką możliwość posiada. Zaś tylko niektórzy przedstawiciele gatunku ludzkiego mogą zachodzić w ciążę. Przynajmniej, nie trzeba być chodzącą encyklopedią, aby taką wiedzę się szczyścić, ale też maszerowanie z głową w chmurach miast twarde po ziemi stąpanie i nauki pobieranie, kłopotów maści wszelakiej przysporzyć nam może.

Ludzie, a przynajmniej pewna ich część, uwielbiają rządzić innymi i uważają, że ich podwładni muszą chodzić jak szwajcarski zegarek. Podwładni natomiast poglądy w tej materii zgoła odmienne posiadają niż ich szef i głoszą wszem i wobec, że w pracy chodzą, jak w kieracie. Zaprawdę kierat i szwajcarski zegarek, to światy równoległe. Często taki umęczony pracownik chodzi od Annasza do Kajfasza, aby zapłatę za nadgodziny wyszarpać oraz nakłonić kogoś do wysłuchania swoich racji. Nie zdając sobie do końca sprawy z bezsensowności swoich działań, chodzi jak błędna owca zawracając głowę każdemu, kto w porę nie zdąży ukryć się przed natrętnym kolegą.

Chodzenie, jak widać, jest sprawą niezwykle złożoną. W tym całym skomplikowanym świecie dobrze jest chodzić własnymi drogami i zawsze z podniesionym czołem.

Łapać pion, czyli osiągać postawę wyprostowanego człowieka, prostować się.

Czynić cokolwiek w okamgnieniu oraz **ści-gać się z wiatrem** oznacza, że robimy coś bardzo szybko.

Zachodzi w głowę ten, kto rozmyśla nad jakąś sprawą lub tematem.

Chodzącą encyklopedią nazwiemy człowieka, który posiada ogromną wiedzę na każdy temat.

Z głową w chmurach chodzą przeważnie marzyciele.

Chodzenie w kieracie oznacza bardzo ciężką pracę.

Chodzi jak szwajcarski zegarek każdy, kto bardzo sumiennie wykonuje swoje obowiązki i niezwykle skrupulatnie przestrzega wszystkich regulaminów i rozporządzeń.

Chodzić od Annasza do Kajfasza oznacza bezskuteczne starania w celu załatwienia jakiejś sprawy, zwykle urzędowej, gdy człowiek jest odsyłany z jednego pokoju do drugiego, od jednego okienka do innego.

Jak błędna owca chodzi ten, kto przemieszcza się bez sensu, w zamyśleniu, w dziwny, niezorganizowany sposób.

Własnymi drogami chodzi człowiek niezależny, który kieruje się własnymi zasadami i poczuciem wartości.

Chodzić z podniesionym czołem, czyli dumnie, z godnością.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowla
przez ORPEG

Короткий нарис про ходіння

Колись неймовірно популярний ансамбль «2 плюс 1» енергійно виводив: «Іти, весь час іти в бік Сонця...» І могло здаватися, що немає на світі речі простішої, ніж ходіння.

Підлеглі в цьому питанні мають абсолютно іншу думку, ніж їхній шеф, і розказують всім, що вони на роботі ходять, як у кираті. Насправді кират і швейцарський годинник – це воістину паралельні світи. Часто такий втомлений працівник ходить від Анни до Каяфи, щоб випросити доплату за понаднормові години та заставити когось вислухати свої докази. Не до кінця усвідомлюючи беззмістовність своїх дій, ходить як заблудла вівця, морочачи голову кожному, хто вчасно не встигне сховатися від набридливого колеги.

Тож ходіння, як бачимо, справа надзвичайно непроста. В цьому складному світі добре ходити власними дорогами і завжди із піднесеним чолом.

Ловити вертикаль (**łapać pion**), тобто приймати вертикальне положення, випростуватися.

Робити щось, оком не моргнувши, або з вітром навздоки (**czynić cokolwiek w okamgnieniu** oraz **ścigać się z wiatrem**) – робити щось дуже швидко.

Заходить у голову (**zachodzi w głowę**) той, хто розмірковує над якоюсь справою чи питанням.

Ходяча енциклопедія (**chodzącą encyklopedią**) – людина, яка володіє великими знаннями на будь-яку тему.

Із головою у хмарах (**z głową w chmurach**) ходять переважно мрійники.

Ходити в кираті (**chodzenie w kieracie**) – дуже важка праця.

Ходить як швейцарський годинник (**chodzi jak szwajcarski zegarek**) кожний, хто дуже сумлінно виконує свої обов'язки та скрупульозно дотримуються всіх правил і наказів.

Ходити від Анни до Каяфи (**chodzić od Annasza do Kajfasza**) – біблейський вираз, означає безрезультатні намагання владнати якусь справу, зазвичай бюрократичну, коли людину посилають з одного кабінету в інший, від одного чиновника до другого.

Як заблудла вівця (**jak błędna owca**) ходить той, хто пересувається безцільно, задумавшись, дивно, неорганізовано.

Власними дорогами ходить (**własnymi drogami chodzi**) незалежна людина, яке керується власними принципами і почуттям гідності.

Ходити з піднятим чолом (**chodzić z podniesionym czołem**) – гордо, з достоїнством.

Габрієла ВОŹНІАК-КОВАЛІК,
учителька, скерована до Луцька і Ковеля
організацією ORPEG

Program stypendialny dla młodych Polaków z Ukrainy i Białorusi

Instytut im. Generała Władysława Andersa oraz Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Lublinie zapraszają do wzięcia udziału w III edycji «Aktywnych dla Polski» – Programu Stypendialnego im. Prezydenta RP na Uchodźstwie Stanisława Ostrowskiego.

W programie stypendialnym mogą uczestniczyć młodzi Polacy mieszkający na Ukrainie i Białorusi oraz będący członkami lub wolontariuszami organizacji działających na rzecz mniejszości polskiej w tych krajach.

Aby przystąpić do programu i mieć szansę na 10-dniowy pobyt w Lublinie oraz uczestniczenie w zajęciach przewidzianych w projekcie należy wziąć udział w konkursie, w drodze którego zostaną wyłonieni uczestnicy.

Aby zgłosić swoją kandydaturę, należy:
– być osobą mieszkającą na Ukrainie lub Białorusi, w wieku 18–30 lat;
– posiadać ważny paszport;

– aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności polskiej w miejscu zamieszkania. Jesteś członkiem organizacji polonijnej, chóru, wspólnoty parafialnej, zespołu tanecznego – nasz program skierowany jest właśnie do Ciebie;

– wystarczyć podstawowa znajomość języka polskiego! – program ma za zadanie poszerzenie zdolności lingwistycznych uczestników.

W tej edycji konkursu nie jest wymagane posiadanie Karty Polaka.

Wymagane dokumenty:
– wypełnione zgłoszenie do konkursu w formie skanu (AKTYWNI DLA POLSKI 2020 – FORMULARZ ZGŁOSZENIOWY),

– Curriculum Vitae (według dowolnego wzoru),
– list motywacyjny opisujący dotychczasową działalność oraz powody, dla których kandydat chce wziąć udział w programie.

Zgłoszenia należy przesłać do 17 czerwca 2020 r. na adres: kontakt@instytutandersa.org.pl w tytule wiadomości wpisując: «Aktywni dla Polski 2020 – zgłoszenie».

Uczestników projektu wyłoni komisja konkursowa, złożona z przedstawicieli Instytutu Andersa oraz Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Lublinie.

Punkty w procedurze konkursowej będą przyznawane za: kolejność zgłoszeń; poprawność merytoryczną CV i listu motywacyjnego; dotychczasową aktywność uczestnika w działalności na rzecz społeczności polskiej, obejmującą różne formy zaangażowania: udział w działalności organizacji polskich, chórach polskich, zespołach tanecznych itp.

Wyniki konkursu zostaną ogłoszone 19 czerwca 2020 r. Uczestnicy zostaną poinformowani o wynikach drogą mailową.

Osobom zakwalifikowanym Instytut Andersa oraz Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Lublinie zapewnią: zakwaterowanie i wyżywienie oraz organizację specjalnego cyklu wykładów, warsztatów i wycieczek.

Pobyt uczestników w Lublinie planowany jest w dniach 17–28 sierpnia 2020 r.

Uwaga: Z racji obecnej sytuacji epidemicznej organizatorzy planują realizację programu w sierpniu br. W przypadku dalszego zagrożenia koronawirusem termin realizacji programu może ulec zmianie lub w szczególnym przypadku być odwołany ze względu na bezpieczeństwo uczestników.

Wszelkie pytania dotyczące konkursu należy kierować na adres e-mail: kontakt@instytutandersa.org.pl

Szczegóły dotyczące programu można znaleźć tu: <http://rodm-lublin.pl/iii-edycja-programu-aktywni-dla-polski-oferta-dla-polonii/>

Irena Santor – wielka dama polskiej piosenki

Ірена Сантор – гранд-дама польської пісні

Дві частини підручника Еви Ліпінської та Ельжбети-Гражини Донмбської нагадують про її пісню «Ти повернешся сюди». Перша частина книги «Колись ти вернешся сюди...» має підзаголовок «Де Вісли берег», друга – «Щоб шукати свої дороги і зірки...» Згадайте, про кого мова? Звісно, про гранд-даму польської пісні Ірену Сантор.

«Родзини моїх батьків жили в одному селі, у Папові Бискупім. Їздила туди до бабусь і дідусів. Піла молоко просто з-під корови, але була замалою, щоб її доїти. В ранньому дитинстві спілкувалася з тваринами. Обіймала вівця, телят, поросят. Вони мугикають, теж говорять до нас. Але коней я боялася. Заходила в жито і губилася, а дорослі знаходили мене за плачем. Я любила цей світ збіжжя, який шумів і пахкотів, огортав мене», – так Ірена Сантор згадувала своє дитинство під час програми Катажини Стопарчик «Дитячодумська 3/5/7» 31 березня 2018 р.

Потім майбутня співачка оселилася в Солець-Куявському, де пережила Другу світову війну і смерть батька. Після війни переїхала до міста Поляниця-Здруй. Там її почув директор Познанської опери Здзіслав Гужинський, який порадив їй звернутися до директора колективу «Мазовше» Тадеуша Сигетинського.

З Паństwовим Зespołem Pieśni i Tańca «Mazowsze» в latach 1951–1959 Ірена Сантор występowała з різних краяхів Європи. Потім zaczęła karierę solową. Pierwszym jej przebojem była piosenka ludowa «Ej przeleciał ptaszek». Bardzo pomocni w początkach jej kariery byli: jej mąż Stanisław Santor, Stefan Rachoń i Władysław Szpilman.

Na początku lat 60. nagrała piosenki «Embaras», «Malenieki znak», «Tych lat nie odda nikt», «Walczek na cztery ręce» i «Powróć tu». Z lat 70. najbardziej zapamiętanymi piosenkami z pewnością będą: «Idzie miłość» i «Najpiękniejsze warszawianki są przyjezdne». Największym jej przebojem z lat 80. jest piosenka «Już nie ma dzikich plaż», później zaśpiewana w duecie z Pawłem Kukizem. Wszystkie te utwory są popularne i słuchane do dziś ze wzruszeniem i wieloma emocjami.

Pod koniec lat 80. artystka podjęła decyzję o zakończeniu występowania na scenie. Odbyły się wówczas trzy koncerty zatytułowane «Pożegnanie?» Santor jednak nie zaprzestała śpiewania. W jej wykonaniu powstało jeszcze wiele wspaniałych piosenek. Trudno zliczyć jej przeboje, nagrane płyty, audycje radiowe, koncerty, recitale, wyjazdy zagraniczne i kompilacje piosenek.

Irena Santor związała swoje życie z piosenką. Jest ona jej przyjacielem do dziś. Miała dwóch mężów, którzy już nie żyją: Stanisława Santora i Zbigniewa Korpolewskiego. Po chorobie nowotworowej, którą pokonała, pracowała na rzecz walki z rakiem. Udzielała się też w różnych programach jako jurorka, wspomagała akcję Rzecznika Praw Dziecka «Reaguj na przemoc wobec dzieci. Masz prawo».

Kiedy kończyła 85 lat oraz 60 lat pracy na scenie, w wywiadzie dla Polskiego Radia, w rozmowie z Michałem Olszańskim w audycji «Godzina prawdy» z 2 stycznia br. powiedziała: «Należę do pokolenia, które musiało być zdrowe, silne i musiało dawać sobie radę. Może ta energia stąd właśnie się bierze. Moje pokolenie dojrzewało bardzo szybko. Na moje koncerty przychodzi też młodzi ludzie. Ze swoimi dziadkami lub rodzicami. Bardzo się z tego cieszę, bo inne pokolenie może spotkać się z piosenką innego gatunku. Chętnie słucham muzyki młodzieżowej. Oczywiście nie wszystko mi się podoba, ale są takie rzeczy, które szanuję. Między mną a młodym pokoleniem jest sympatia». Z tej okazji przygotowała recital zatytułowany «Irena Santor. Jubileusz. Śpiewam, czyli jestem».

Irena Santor współpracowała z wieloma kompozytorami i piosenkarzami polskimi, występowała w kabarecie, nagrywała piosenki w radiu. Jeździła na występy do Polonii, zawsze i wszędzie serdecznie przyjmowana. Jest jedyną polską piosenkarką, która otrzymała doktorat honoris causa – w 2017 r. ten tytuł nadała jej Akademia Muzyczna w Łodzi. Odbierając go Irena Santor stwierdziła: «Moim najważniejszym osiągnięciem jest to, że przez dziesiątki lat nigdy nie brakowało mi publiczności na widowni, nigdy nie byłam artystką bezrobotną. Ciągle jeszcze towarzyszy mi uczucie, że jestem potrzebna, że do dziś mam dla kogo śpiewać. I właśnie to uważam za moje największe osiągnięcie».

Wiesław PISARSKI,
nauczyciel języka polskiego skierowany do Kowla
przez ORPEG

«Сім'ї моїх батьків жили в одному селі, у Папово-Біскупе. В дитинстві я їздила туди до бабусь і дідусів. Піла молоко просто з-під корови, але була замалою, щоб її доїти. В ранньому дитинстві спілкувалася з тваринами. Обіймала вівця, телят, поросят. Вони мугикають, теж говорять до нас. Але коней я боялася. Заходила в жито і губилася, а дорослі знаходили мене за плачем. Я любила цей світ збіжжя, який шумів і пахкотів, огортав мене», – так Ірена Сантор згадувала своє дитинство під час програми Катажини Стопарчик «Дитячодумська 3/5/7» 31 березня 2018 р.

Потім майбутня співачка оселилася в Солець-Куявському, де пережила Другу світову війну і смерть батька. Після війни переїхала до міста Поляниця-Здруй. Там її почув директор Познанської опери Здзіслав Гужинський, який порадив їй звернутися до директора колективу «Мазовше» Тадеуша Сигетинського.

Із державним ансамблем пісні і танцю «Мазовше» в 1951–1959 рр. Ірена Сантор виступала в різних країнах Європи. Потім почала сольну кар'єру. Першим її хітом була народна пісня «Гей, пролетіла пташечка». Неабияку роль на початках її кар'єри відіграли чоловік артистки Станіслав Сантор, а також Стефан Рахонь і Владислав Шпільман.

На початку 60-х років співачка записала пісні «Embaras», «Malenieki znak», «Цих років ніхто не віддасть», «Вальсок в чотири руки» і «Ти повернешся сюди». Із 70-х років найбільше запам'яталися, напевно, композиції «Іде любов» і «Найвродливіші варшав'янки – приїжджі». Найвідомішим її шлягером 80-х років була пісня «Вже немає диких пляжів», яку вона виконувала в дуєті з Павлом Кукізом. Усі ці твори були популярними, вони й досі викликають зворушення.

Під кінець 80-х співачка вирішила завершити сценічну кар'єру. Тоді пройшли три концерти під назвою «Прощання?» Проте Сантор не перестала співати. У її виконанні прозвучало ще багато чудових пісень. Важко перерахувати її шлягери, записані диски, радіопрограми, концерти, рецитали, закордонні турне й пісенні попури.

Ірена Сантор пов'язала своє життя з пісню, котра залишається її другом донині. Вона була двічі заміжня – за Станіславом Сантором і Збігневом Корполевським, нині вже покійними. Після подолання онкологічної хвороби Ірена активно зайнялася пропагуванням боротьби з раком. Брала участь у різних програмах як член журі, підтримувала акцію уповноваженого з прав дитини «Реагуй на насильство щодо дітей. Маєш право».

Коли цього року святкувала своє 85-річчя та одночасно 60-річчя творчості, в ефірі Польського радіо під час програми «Година правди» з Міхалом Ольшанським, що вийшла 2 січня, вона сказала: «Я належу до покоління, яке мусило бути здоровим, сильним і мало давати собі раду. Може, ця енергія береться саме звідти. Моє покоління дозрівало дуже швидко. На мої концерти приходять теж молодь зі своїми дідусями і бабусями чи батьками. Я дуже цьому рада, адже інше покоління може почути пісню іншого гатунку. Охоче слухаю молодіжну музику. Звісно, не все мені подобається, але є речі, які я шаную. Між мною та молодшим поколінням є симпатія». Із нагоди ювілеїв артистка підготувала сольний концерт під назвою «Ірена Сантор. Співаю, тобто існую».

Ірена Сантор співпрацювала з багатьма композиторами і поетами, виступала в кабаре, записувала пісні на радіо. Їздила з виступами до Полонії, де її завжди сердечно приймали. Вона – єдина польська співачка, яка стала почесним доктором. Цей титул у 2017 р. їй надала Музична академія в Лодзі. В інавгураційній промові Ірена Сантор сказала: Моє найважливіше досягнення – те, що впродовж десяти років мені не бракувало публіки в залі, я ніколи не була безробітною співачкою. Мене не покидає відчуття, що я потрібна, що я донині маю для кого співати. І саме це я вважаю своїм найбільшим досягненням».

Беслав ПІСАРСЬКИЙ,
учитель польської мови, скерований до Ковеля
організацією ORPEG

Конкурс «Talenty na UMCS»: навчайся безкоштовно в Любліні

В Університеті Марії Кюрі-Склодовської в Любліні триває прийом заявок від іноземців на безкоштовні місця на 2020–2021 навчальний рік.

UMCS

Прийом студентів на безкоштовне навчання відбувається в рамках конкурсу «Talenty na UMCS». Університет пропонує 46 безплатних місць на визначених освітніх напрямках і спеціальностях без можливості отримувати стипендію.

Мета програми – надати талановитій молоді з-за кордону можливість безкоштовно навчатися на бакалавраті та в магістратурі на одному з 12 факультетів Університету Марії Кюрі-Склодовської. У конкурсі можуть взяти участь іноземці, які не мають права вчитися безкоштовно в польських вищих навчальних закладах.

Щоб узяти участь у конкурсі, потрібно:

1. Зареєструватися в системі IRK (irk.umcs.lublin.pl), заповнити профіль і обрати напрям-

мок навчання (перелік факультетів, на яких є безплатні місця, можна знайти тут).

2. Заповнити анкету (мовою, котрою плануєте навчатися, – польською або англійською). До анкети потрібно прикріпити скани дипломів, сертифікатів, грамот та довідок, котрі підтверджують активну участь абітурієнта в громадському житті, його мистецькі, наукові, спортивні досягнення і т. д.

3. Після надсилання анкети абітурієнт отримує інформацію про дату та годину проходження співбесіди (по Skype). Під час розмови перевірятимуть знання польської та деталі позашкільної громадської, наукової або спортивної діяльності абітурієнта.

Детальніше про конкурс можна довідатися тут: umcs.pl/uk/novini,14670.htm

Джерело: umcs.pl

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії в Луцьку

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Адміністратор	15 000	Адміністратор кафе по Луцьку, розробка планів на проведення банкетних заходів, фуршетів та інших урочистостей; знання щоденного і банкетного меню; повний контроль над роботою персоналу в залі кафе; контроль над обслуговуванням гостей офіціантами, тощо	Водій автотранспортних засобів	13 000	Сфера доставки товару, базові знання будови та експлуатації автомобілів. Автомобілі «Рено», «Ман», «Даф» від 1,5т до 20 т з причепом. Оплата відрядна від 11 до 15 тис. грн.	Завідувач виробництва	15 000	Завідувач виробництвом в кафе при ТЦ, знання технологічних процесів приготування страв, складання калькуляції, робота з первинними документами бухгалтерії (накладні), організація роботи кухонного виробництва
Апаратник апретування	9 500	Виконує цикл прикінцевих оздоблювальних операцій, яким піддають тканини в процесі їх виробництва	Головний бухгалтер	10 000	Організація і контроль документообігу бухгалтерії підприємства, складання розрахунків щодо використання прибутків, затрат на виробництво, платежів до бюджету, своєчасність і правильність складання звітності (бухгалтерська, податкова, статистична), взаємодія з контрагентами, звірка розрахунків, контроль дебіторської та кредиторської заборгованості, контроль за рухом коштів по рахунках та через касу, участь у автоматизації бізнес-процесів. Знання 1С Бухгалтерії 8.3, М.Е.Дос, Клієнтбанк	Завідувач складу	10 000	Робота на складі вторсировини, вміння організувати колектив, комунікабельність
Бариста	7 000	Приготування кави, чаю та напоїв за різними рецептурами; обслуговування клієнтів; продаж додаткових продуктів; робота – кав'ярня «Кофеджіо» м. Луцьк, пр. Відродження, 14-А біля «ТАМ-ТАМ Експрес»	Головний енергетик	15 000	Керує усім енергозабезпеченням фабрики, організує технічно правильну експлуатацію і своєчасний ремонт енергосистем та енергоустановок, контроль за раціональним забезпеченням виробництва електроенергією, водою, паром і т.д.	Завідувач канцелярії	4 723	Ведення кадрового діловодства, організація та ведення документообігу в установі, ведення особових справ працівників, складання відповідної статистичної звітності
Бариста	7 000	Приготування кави, чаю та напоїв за різними рецептурами; обслуговування клієнтів; продаж додаткових продуктів; робота – кафе «Луцька Венеція», вул. Л. Українки, вул. Глушеч (парк)	Дизайнер-виконавець графічних робіт	8 000	Дизайнер поліграфічного виробництва, розробка графічних макетів, знання програм Coreldraw та Photoshop. Бажання навчатись на робочому місці. З/п від 6000 грн (ріст заробітної плати із зростанням вмінь працівника). Телефонувати: 0506635638, Сергій Ростиславович	Інженер	9 224	Інженер I категорії у Іваничівській районній виробничій відділі; розробляє технічні та робочі проекти і кошториси землепорядної документації із землеустрою, погоджує технічну документацію
Бухгалтер	7 000	Ведення фінансової та податкової звітності, облік сировини та виробничої продукції, нарахування зарплатні. Досвід роботи на виробництві, знання програми 1С Бухгалтерія (8 версія)	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків	Інженер з охорони праці	10 000	Контролювати дотримання працівниками інструкцій та норм з охорони праці; виконання робіт відповідно до вимог охорони праці та техніки безпеки; робота в програмі 1С
Бухгалтер	15 000	Провідний бухгалтер, ведення основних засобів офісних програм 1С 7; 1С 8	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків	Інженер з технічного нагляду (будівництва)		Організація і планування робіт; приймання об'єктів, закінчених будівництвом; оформлення проектно-кошторисної та ін. технічної документації; проведення технічних розрахунків; контроль грошових коштів при виконанні будівельних робіт. Досвід роботи, знання спеціалізованих комп'ютерних програм. Офіс у ЖК «Яр-виця». Попередньо телефонувати: 050-815-21-71, 71-02-60 Світлана
Викладач (методи навчання)	7 000	Обов'язки вчителя англійської мови. Проведення уроків згідно розкладу, ведення графіку успішності студентів, участь в організації розважальних заходів, проведення мовних клубів	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків	Інженер-електронік	9 000	Обслуговування та контроль за роботою усіх електронних приладів та обладнання підприємства, проведення тестових перевірок роботи обладнання, заміна комплектуючих на платіях, ремонт обладнання, забезпечення стабільної роботи електроприводів картонно-паперової машини
Виконавець робіт	15 000	Забезпечує виконання виробничих завдань відповідно до графіків і проектів виконання будівельних, монтажних, ремонтно-будівельних, монтажних, ремонтно-будівельних, введення об'єктів у дію у встановленні строки. Організує виконання будівельно-монтажних робіт згідно з проектною та технічною документацією, будівельними нормами та правилами, технічними умовами й іншими нормативними документами. Складає заявки на будівельні машини, транспорт, засоби механізації і т.д.	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків	Інженер-проектувальник	7 500	Виїзд на об'єкт, обстеження, складання відомостей дефектів. Складання та погодження з замовником технічного завдання, основних технічних рішень. Підготовка усіх розділів проекту. Авторський нагляд за будівництвом запроєктованих об'єктів. Розробка ескізої, технічної та проектної документації. Технічний і авторський контроль підрядників. Узгодження проектів, що розробляються з іншими проектувальниками і виконавцями
Водій автотранспортних засобів	6 000	Здійснення міжнародних вантажних перевезень по Європі. З/п + премії. Наявність прав водія категорії СЕ	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків			
Водій автотранспортних засобів	30 000	Здійснювати міжнародні вантажні перевезення до країн Європи (Німеччини, Франції). Наявність закордонного біометричного паспорта, картки водія, полісу обов'язкового медичного страхування для виїзду до країн Європи	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків			
Водій автотранспортних засобів	6 900	Перевезення паливо-мастильних матеріалів автомобілями VOLVO (паливовози)	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків			
Водій навантажувача	9 000	Перевезення макулатури і готової продукції	Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків			
			Енергетик цеху	11 000	Організує технічно правильну експлуатацію і своєчасний ремонт енергетичного устаткування і енергосистем цеху, безперервне забезпечення картонно-паперового виробництва електроенергією, паром, газом, водою і т.д.			
			Завантажувач-вивантажувач харчової продукції	6 000	Завантаження та вивантаження харчової продукції (соуси). Пунктуальність, відповідальність			

За детальною інформацією звертайтеся до Луцького міського центру зайнятості:

43021 м. Луцьк, вул. Ярошука, 2;
тел.: +38(03322) 72-72-58, 24-92-68

Пункты визовые wznowiły działalność

Візові центри відновили діяльність

3 czerwca wznowiły działalność Punkty przyjmowania wniosków wizowych. Złożenie dokumentów na wszystkie kategorie wizowe (wiza krajowa – typ D, wiza Schengen – typ C) odbywa się tylko za uprzednią rejestracją.

Składanie dokumentów w celu uzyskania zezwolenia na Mały Ruch Graniczny (kartka MRG) jest obecnie niedostępne. Wiadomości dotyczące wznowienia przyjmowania wniosków MRG można śledzić na stronie internetowej VFSW Global (<https://www.vfsglobal.com/poland/ukraine/news.html>) oraz na stronie Ambasady RP w Kijowie (<https://www.gov.pl/web/ukraina>).

Odbiór paszportów w PPWW odbywa się tylko zgodnie z uprzednią rejestracją na stronie internetowej VFSW Global albo za pośrednictwem firmy kurierskiej «Nowa Poczta».

Konsultacje dotyczące procesu ubiegania się o wizę można uzyskać wyłącznie za pośrednictwem poczty elektronicznej PPWW lub Call Center (uzyskać adres poczty e-mail lub numer telefonu Call Center można tu: <https://www.vfsglobal.com/poland/ukraine/Polish/index.html>).

Punkty Przyjmowania Wniosków Wizowych będą działać zgodnie z zasadami opracowanymi w oparciu o zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia i lokalnych władz.

Zasady dla klientów odwiedzających PPWW:
– wejście do PPWW możliwe jest tylko po uprzedniej rejestracji i tylko w wyznaczonym czasie – zarówno w celu złożenia dokumentów, jak i odbioru paszportu.

– klienci, którzy zgłoszą się do PPWW poza wyznaczoną godziną rejestracji, nie będą przyjmowani;

– wejście do PPWW jest dozwolone tylko dla zarejestrowanych klientów;

– przy wejściu do PPWW będzie odbywać się pomiar temperatury ciała;

– należy ściśle przestrzegać zasad dystansu społecznego (odstęp 2 m);

– obowiązkowo należy stosować maski i rękawiczki;

– należy posiadać własny długopis do podpisywania dokumentów w PPWW.

Źródło: www.gov.pl

3 червня відновили діяльність Пункти прийому візових анкет. Подання документів для всіх категорій віз (національна віза типу D, шенгенська віза типу C) відбувається лише за попередньої реєстрації.

Подання документів для отримання дозволу на Місцевий прикордонний рух (картка МПР) поки недоступне. У ППВА просять слідкувати за повідомленнями щодо відновлення прийому заявок на МПР на їхньому сайті (<https://www.vfsglobal.com/poland/ukraine/news.html>), а також на сайті Посольства Республіки Польща в Україні (<https://www.gov.pl/web/ukraina>).

Отримання паспортів у ППВА відбувається тільки відповідно до попередньої реєстрації на сайті VFSW Global або за посередництвом кур'єрської компанії «Нова Пошта».

Консультації щодо процедури отримання віз можна отримати лише через електронну пошту ППВА або в колл-центрі (отримати електронну адресу або номер телефону колл-центру можна тут: <https://www.vfsglobal.com/poland/ukraine/Polish/index.html>).

Пункти прийому візових анкет діятимуть згідно з правилами, розробленими на основі рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я та місцевих органів влади.

Правила для клієнтів візових центрів:
– вхід до ППВА можливий лише після попередньої реєстрації та лише у призначений час – як для подання документів, так і для отримання паспорта;

– клієнтів, які намагатимуться подати заявку до ППВА поза визначеним часом реєстрації, не прийматимуть;

– вхід до ППВА дозволений лише зареєстрованим клієнтам;

– на вході до ППВА буде здійснюватися вимірювання температури тіла;

– у приміщенні ППВА варто дотримуватися дистанції 2 м;

– всі клієнти зобов'язані одягати маски та рукавички, а також повинні мати при собі власну ручку для підписання документів у ППВА.

Джерело: www.gov.pl

Odpust w Dubnie

Parafia Świętego Jana Nepomucena w Dubnie diecezji łuckiej Kościoła Rzymskokatolickiego na Ukrainie obchodzi odpust w dniu 21 maja. W tym roku święto zbiegło się z Uroczystością Wniebowstąpienia Pańskiego, dlatego patrona parafii uhonorowano 23 maja.

W kościele Świętego Jana Nepomucena w Dubnie odbył się odpust ku czci patrona parafii. W organizacji obchodów pomogły rodziny Szeherów, Owsijków, Kondrasów i in.

W związku z pandemią po raz pierwszy od 28 lat po ponownym otwarciu kościoła w Dubnie odpust obchodzono w prawie pustej świątyni. Od 22 maja w wielu obwodach Ukrainy ograniczenia kwarantanny zostały złagodzone, ale nie w obwodzie rówieńskim. Przedstawiciele różnych wyznań, którzy zawsze przybywają do kościoła na odpust, w tym roku złożyli gratulacje telefonicznie.

Uroczystej mszy świętej w kościele dubieńskim przewodniczył ks. biskup Witalij Skomarowski, ordynariusz diecezji łuckiej. Razem z nim we mszy uczestniczyli proboszcz parafii Świętego Jana Nepomucena w Dubnie ks. Grzegorz Oważany, proboszcz parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz Bożego Miłosierdzia w Równem, dziekan rówieńskiego dziekanatu ks. prałat Władysław Czajka oraz wikariusz parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łucku Marcin Ciesielski.

Podczas uroczystości za pośrednictwem świętego Jana Nepomucena modlono się za Ukrainę, zakończenie epidemii koronawirusa oraz za lekarzy.

W swoim kazaniu biskup Witalij Skomarowski zwrócił uwagę na konieczność modlitewnej roz-

mowy człowieka z Panem Bogiem: «Dużo figurek Świętego Jana Nepomucena stoi przed mostami, modlitwa jest mostem łączącym nas z Bogiem. Każdy bowiem, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje».

Na zakończenie uroczystości wystawiono Przenajświętszy Sakrament. Wierni oddali hołd Eucharystii jako bezcennemu darowi dla człowieka.

Święty Jan Nepomucen jest uważany za patrona spowiedników i opiekuna pracujących na wodzie – rybaków, marynarzy, młynarzy i in. Jest także patronem szczęśliwych podróży i powrotów do domu, dlatego figurki i kapliczki Świętego Jana Nepomucena często stawia się na rozdrożach i w pobliżu mostów.

Jan Nepomucen urodził się w 1340 r. w czeskim miasteczku Pomuk (późniejsza nazwa Nepomuk). Był kanonikiem w Hradczanach i Pradze. Popadł w niełaskę czeskiego króla Wacława IV (według jednej z wersji nie chciał ujawnić tajemnicy spowiedzi jego małżonki). W 1393 r. został uwięziony i zrzucony z mostu do Wełtawy. Później jego zwłoki znaleziono i złożono w kościele Świętego Krzyża w Pradze.

Tekst i zdjęcia: Jana KŁYMCZUK

Відпуст в Дубні

Дубенська парафія Святого Йоана Непомука Луцької дієцезії Римо-католицької церкви в Україні свій престольний празник відзначає 21 травня. У цьому році це свято співпало з урочистістю Вознесіння Господнього, тому патрона парафії вшанували 23 травня.

У костелі Святого Йоана Непомука в Дубні відбулася відпустова урочистість на честь покровителя парафії. В організації свята допомогли родини Шегерів, Овсіюків, Кондрасів та інші.

У зв'язку з пандемією вперше за 28 років від відкриття храму відпуст відзначили в майже пустому храмі. Із 22 травня в багатьох областях України карантин послабили, але в Рівненській області його вирішили продовжити. Представники різних християнських конфесій, які завжди приходять до костелу на відпуст, цього разу привітали настоятеля телефоном.

Урочисту месу в дубенському костелі очолив єпископ Віталій Скомаровський, ординарій Луцької дієцезії. З ним співслужили настоятель храму Святого Йоана Непомука в Дубні, отець Гжегож Оважани, настоятель парафії Святих Апостолів Петра і Павла та Божого Милосердя в Рівному, декан Рівненського деканату, отець-прелат Владислав Чайка та вікарій парафії Святого Петра і Павла в Луцьку Марцін Цесельський.

Під час урочистої літургії за заступництвом Святого Йоана Непомука помолилися за Україну, припинення епідемії коронавірусу та лікарів.

У своїй проповіді єпископ Віталій Скомаровський наголосив на необхідності молитов-

ного спілкування людини з Господом: «Багато фігур Святого Йоана Непомука стоять перед mostами. Молитва – це міст, який з'єднує нас із Богом. Кожний бо, хто просить, одержує; хто шукає, знаходить».

Після закінчення святої меси на вівтар у монстранції виставили Пресвяті Дари. Віряни вшанували Євхаристію як неоціненний дар для людини.

Святий Йоан Непомук вважається небесним покровителем сповідників та опікуном усіх, хто працює на воді: рибалок, моряків, млинарів та ін. Він є заporукою щасливих подорожей і повернення додому, ось чому статуї та каплички Святого Йоана Непомука часто стоять на роздоріжжях та біля mostів.

Йоан народився в 1340 р. у чеському містечку Помук (пізніше Nepomuk). Був каноніком у Градчанах та Празі. Згодом потрапив у немілість до чеського короля Вацлава IV (за однією з версій, тому що не хотів порушити таємницю сповіді його дружини). У 1393 р. Йоан Непомука ув'язнили і скинули з mostу до Влтави. Пізніше його тіло знайшли та поховали в костелі Святого Хреста в Празі.

Текст і фото: Яна КЛИМЧУК